

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์

สาขา

เศรษฐศาสตร์

ภาควิชา

เรื่อง ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของ
สินค้าอุตสาหกรรม

Impacts of Real Effective Exchange Rate on Competitiveness in Industries Sector
of Thailand

نامผู้วิจัย นายคุณพล วิริยานนท์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์ศักดิ์สิทธิ์ บุญพลากร, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของสินค้าอุตสาหกรรม

Impacts of Real Effective Exchange Rate on Competitiveness in Industries Sector of Thailand

โดย

นายคณพล วิริยานนท์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อขอความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2552

คุณพล วิริยานนท์ 2552: ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อความสามารถในการแข่งขัน
ของสินค้าอุตสาหกรรม ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชา
เศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม. 96 หน้า

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงต่อ
ความสามารถในการส่งออก รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ตลอดจนความเร็วในการ
ปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพของสินค้าอุตสาหกรรมหากเกิดการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง โดยใช้
สินค้าอุตสาหกรรมหลัก 3 ชนิด คือ คอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ
และแผงวงจรไฟฟ้า มาทำการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลทศนิยมราย
เดือนในช่วงเดือน มกราคม 2546 – ธันวาคม 2550 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression) โดยวิธี
กำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) ประกอบกับการใช้เครื่องมือ Co-integration และ Error
correction method ของ Engle และ Granger ในการประมาณค่าความสัมพันธ์และทิศทางในการปรับตัวระยะสั้น
ของการส่งออก

โดยผลจากการใช้เครื่องมือ Co-integration สรุปได้ว่าความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวระหว่างตัว
แปรที่อยู่จริง จึงนำไปสู่การพิจารณาการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพระยะยาว โดยใช้เครื่องมือ Error correction method
ผลระบุว่าสินค้าทั้ง 3 หมวด มีความสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01
โดยในช่วงระยะที่ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น จะส่งผลให้มูลค่าการส่งออกสินค้า ทั้ง 3 หมวดดังกล่าว ลดลงอย่างมี
นัยสำคัญ แต่เป็นเพียงระยะสั้นเท่านั้น แต่หลังจากนั้นก็กลับเข้าสู่ภาวะปกติ และประเทศไทยยังคงมีความ
ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการแข่งขันด้านราคาเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง

ผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หากผู้กำหนดนโยบายกำลั้ยเผชิญอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่เกิดความผัน
ผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ในระยะสั้นอาจมีการออกมาตรการป้องกันผลกระทบของความผันผวนของอัตรา
แลกเปลี่ยนต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม ส่วนในระยะยาวแล้วผู้กำหนดนโยบายควรมุ่งเน้น
ให้ความสำคัญกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมให้มี
ประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สามารถอยู่ได้ในตลาดโลก

Danupol Viriyanont 2009: Impacts of Real Exchange Rate on Competitiveness in Industries Sector of Thailand. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Chiraphan Kuladilok, M.Econ. 96 pages.

The main objective of this research is to examine the impact of real effective exchange rate volatility and its relationship with export industries, including the speed of adjustment to the equilibrium in term of three main industries; computer and computer parts, passenger cars and parts of passenger car, integrated circuit. This research used the secondary data, monthly time series type by means of regression analysis in term of ordinary least square with co-integration and error collection method. The period of collecting data is starting from January 2003 to October 2007.

The results from error collection method show that the Long-term equilibrium relationship is existed and its relationship are significant at level 0.01. However, real exchange rate volatility influences the total value of exports only in the shot run with nominal effects. Eventually, the value of exports will automatically adjust itself in long run. Anyway, Thailand still gains competitive advantage against the competitors in a particular industry.

The finding results show that if the policy maker confronts the real exchange rate volatility, the policy makers should be introduced the policy to cope its effect on competitiveness in industries, especially in the short run. After that the process of competitiveness in industries will automatically reinforces itself. In the long-run, the policy maker should concerns about the way to improving the market knowledge, skills and ability of industry sector to flight against rival into the word of market.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับคำแนะนำ การสนับสนุน และกำลังใจจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.จิรพรรณ กุลดิลก ซึ่งเป็นประธาน กรรมการที่ปรึกษาของผู้วิจัย สำหรับความช่วยเหลือในการให้คำแนะนำทางด้านวิชาการ และ แนวทางในการวิจัย รวมถึงได้ให้แง่คิดในมุมมองที่แตกต่าง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สมบูรณ์ที่สุด และขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. ชลลดา หลวงพิทักษ์ ประธานหลักในการ สอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร. ศักดิ์สิทธิ์ บุญขยพลากร กรรมการร่วมของผู้วิจัย ที่ได้สละเวลาใน การเสนอแนะ และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ รวมถึงน้องสาว ที่เป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่ในการทำ วิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย และขอขอบคุณ คุณกนกอร วีระฤทธิพันธ์ ที่ให้ความช่วยเหลือและคอยเป็น กำลังใจตลอดมา ตลอดจนเพื่อน ๆ MECON รุ่น16 ทุกท่านที่ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ที่น่า จดจำระหว่างที่เรียนที่สถาบันแห่งนี้ สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นสถานที่บ่มเพาะความรู้อันยิ่งใหญ่ให้แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้แก่บุคคลที่ผู้วิจัยกล่าวถึง ในข้างต้น หากมีข้อบกพร่องประการใดก็ตามในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

دنۇفل وىرىياننٹ
مىناكم 2552

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
นิยามศัพท์	11
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	13
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	17
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล	20
การวิเคราะห์ข้อมูล	20
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	20
การทดสอบ Unit root	21
การทดสอบ Co-integration และ error correction method	22
การทดสอบแนวทางการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ	23
บทที่ 4 ภาพรวมการแข่งขันของอุตสาหกรรมกับการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน	25
ภาพรวมเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนปี พ.ศ.2541	25
ภาพรวมเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนปี พ.ศ.2542	28
ภาพรวมเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนปี พ.ศ.2543	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาพรวมเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนปี พ.ศ.2544	34
ภาพรวมเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนปี พ.ศ.2545	36
ภาพรวมเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนปี พ.ศ.2546	38
ภาพรวมเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนปี พ.ศ.2547	40
ภาพรวมเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนปี พ.ศ.2548	42
ภาพรวมเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนปี พ.ศ.2549	44
ภาพรวมเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนปี พ.ศ.2550	45
ภาวะการนำเข้าและส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ของประเทศไทย	53
ภาวะการนำเข้าและส่งออกรถยนต์ของประเทศไทย	57
ภาวะการนำเข้าและส่งออกแผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทย	67
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์	72
การทดสอบ Unit root	73
การทดสอบการร่วมกันไปด้วยกัน	75
การทดสอบแนวทางการปรับตัวสู่ดุลยภาพ	80
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	82
สรุปผลการศึกษา	82
ข้อค้นพบเพิ่มเติม	86
ข้อเสนอแนะ	87
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	88
ภาคผนวก	89

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มูลค่าสินค้าออกที่สำคัญ 10 อันดับแรกของประเทศไทยปี 2546-2550	4
2	มูลค่าสินค้าออกที่สำคัญ 10 อันดับแรกของประเทศไทยปี 2545-2549 (ต่อ)	5
3	ภาพรวมของเศรษฐกิจและการส่งออกไทยกับการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน ปี 2541-2550	46
4	มูลค่าการนำเข้ารถยนต์นั่งและรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ของประเทศไทยใน ปี พ.ศ. 2545-2550	62
5	มูลค่าการนำเข้ารถยนต์นั่งจากแหล่งนำเข้าที่สำคัญของไทยใน ปี พ.ศ.2547-2550	63
6	มูลค่าการนำเข้ารถยนต์เพื่อการพาณิชย์จากแหล่งนำเข้าที่สำคัญของไทยใน ปี พ.ศ. 2547-2550	64
7	การทดสอบ Unit Root ของตัวแปร	74
8	ผลการศึกษาการร่วมกันไปด้วยกันของข้อมูล	76
9	แบบจำลอง Co-integration สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกรถยนต์กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง	77
10	แบบจำลอง Co-integration สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกรถยนต์กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	แบบจำลอง Co-integration สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออก แผงวงจรไฟฟ้ากับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง	78
12	ค่าสัมประสิทธิ์การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ	80
13	อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศคู่แข่งทางการค้า	85

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สัดส่วนภาคอุตสาหกรรมต่อ GDP	6
2	แสดงสถานการณ์ค่าเงินบาท	7
3	แสดงโครงสร้างสกุลเงินที่ใช้ในการส่งออก ระหว่างปี 2539-2548	8
4	การส่งผ่านการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน ไปยังมูลค่าการส่งออก สินค้า	82

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจไทย ซึ่งเป็นเศรษฐกิจระบบเปิด (Open Economy) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่ภาคส่งออกเป็นกลไกหลักสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทย เนื่องจากสัดส่วนมูลค่าการส่งออกสูงกว่าร้อยละ 60 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และมีแนวโน้มสูงขึ้นเป็นลำดับ โดยมีมูลค่าการส่งออกอย่างต่อเนื่อง และมีอัตราการขยายตัวในอัตราที่เพิ่มขึ้น มาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2546 จนถึงปัจจุบัน เมื่อภาคการส่งออกมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ หากมีปัจจัยใดมากระทบ ย่อมส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย จากผลการศึกษาจากหลายสถาบันพบว่า อัตราแลกเปลี่ยนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการส่งออก เนื่องจากมีส่วนในการกำหนดศักยภาพการแข่งขันและรายได้ของผู้ส่งออก

จากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 ที่กดดันให้ประเทศไทยประกาศเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบตะกร้าเงิน (Pegged Exchange Rate) เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวภายใต้การจัดการ (Managed Float) ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2540 ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงมากทันทีจากระดับ 25 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น 45 บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งมีส่วนช่วยให้ภาคการส่งออกของประเทศไทยขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และช่วยให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวจากภาวะวิกฤตได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 เงินบาทเริ่มแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2549 ค่าเงินบาททำสถิติแข็งค่ามากที่สุดในรอบ 9 ปี ที่ระดับ 35.25 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และเฉลี่ยเดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นจากเดือนเดียวกันปี พ.ศ. 2548 ถึงร้อยละ 14.76 ซึ่งมากกว่าค่าเงินสกุลอื่นในภูมิภาค เช่น เงินหยวนของจีน เงินเยนของญี่ปุ่น เงินวอนของเกาหลีใต้ เงินดอลลาร์ของสิงคโปร์ และเงินริงกิตของมาเลเซีย และในปี พ.ศ.2550 ค่าของเงินบาทยังคงแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะบังคับใช้มาตรการที่เข้มงวดมาก คือ มาตรการกันสำรองร้อยละ 30 แล้วก็ตาม แต่ค่าของเงินบาทก็ยังแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งทำสถิติสูงสุดในรอบ 10 ปี ที่ 32.53 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในวันที่ 10

กรกฎาคม พ.ศ.2550 แต่ถึงกระนั้น กลับพบว่า มูลค่าการส่งออกยังคงขยายตัว ได้ถึงร้อยละ 17.1 สูงขึ้นจากร้อยละ 14.9 ในปี 2548

เมื่อพิจารณาโครงสร้างสกุลเงินตราต่างประเทศที่ใช้ในการส่งออกในช่วงปี พ.ศ.2539 – 2548 พบว่าเป็นสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ในสัดส่วนสูงสุด โดยในปี 2548 สัดส่วนการใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 81.6 ซึ่งนับตั้งแต่กลางปี พ.ศ.2549 เป็นต้นมา ดังนั้นสถานการณ์การแข่งขันของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ที่เกิดขึ้น ย่อมจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันทางด้านราคาลดลง กล่าวคือ ราคาสินค้าส่งออกของไทยจะมีราคาสูงขึ้นเมื่อคิดเป็นเงินตราต่างประเทศ และสูงกว่าราคาสินค้าของประเทศคู่แข่งหากค่าเงินบาทแข็งขึ้นมากกว่าค่าเงินของประเทศคู่แข่ง อย่างไรก็ตาม การแข็งค่าขึ้นของค่าเงินบาทก็ส่งผลดีต่อการนำเข้า เพราะต้นทุนการนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบจะถูกลงเมื่อคิดเป็นเงินบาท ดังนั้น ธุรกิจส่งออกที่มีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบนำเข้าต่างกันจะได้รับผลกระทบจากการแข็งค่าขึ้นของค่าเงินบาทมากน้อยต่างกัน โดยธุรกิจที่มีสัดส่วนการนำเข้าสูงจะได้รับผลกระทบน้อย และในทางตรงกันข้ามธุรกิจที่มีสัดส่วนการนำเข้าน้อยจะได้รับผลกระทบมาก

ในยุคโลกาภิวัตน์ การค้าระหว่างประเทศมีการแข่งขันกันมากขึ้น แต่ละประเทศพยายามรักษาการผลิตสินค้าที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) เพื่อการส่งออกและสร้างรายได้ให้กับประเทศ และในขณะเดียวกันก็พยายามปกป้องสินค้าอื่นๆ ที่ผลิตขึ้น ทั้งๆ ที่สินค้านั้นไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าสินค้าออกที่สำคัญ 10 อันดับแรกของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2549 จะเห็นว่า คอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ และแผงวงจรไฟฟ้า นับเป็น 3 อุตสาหกรรมหลักที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด และยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งในด้านมูลค่าการส่งออก การจ้างงาน สร้างรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศให้กับประเทศไทย และก่อให้เกิดผลเชื่อมโยงไปยังอุตสาหกรรมต่อเนื่องและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องมากมาย อาทิเช่น อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมผลิตยางรถยนต์ อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนวงจร เป็นต้น แต่อุตสาหกรรมทั้ง 3 นั้น ยังต้องเสี่ยงที่จะประสบปัญหาหลายประการกับประเทศคู่แข่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาด้านความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีทิศทางที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงต่อความสามารถในการส่งออก รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ตลอดจนความเร็วในการปรับตัวเข้าสู่จุดดุลยภาพของสินค้าอุตสาหกรรมหากเกิดการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง โดยใช้สินค้าอุตสาหกรรมหลัก 3 ชนิด คือ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และแผงวงจรไฟฟ้า มาทำการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ผลการศึกษาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาและวางกลยุทธ์ไว้รองรับสำหรับการแข่งขันในอนาคตที่จะทวีความเข้มข้นมากขึ้นต่อไป และนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมไทยให้แข็งแกร่งแบบยั่งยืน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

ตารางที่ 1 มูลค่าสินค้าออกที่สำคัญ 10 อันดับแรกของประเทศไทยปี พ.ศ. 2546-2550

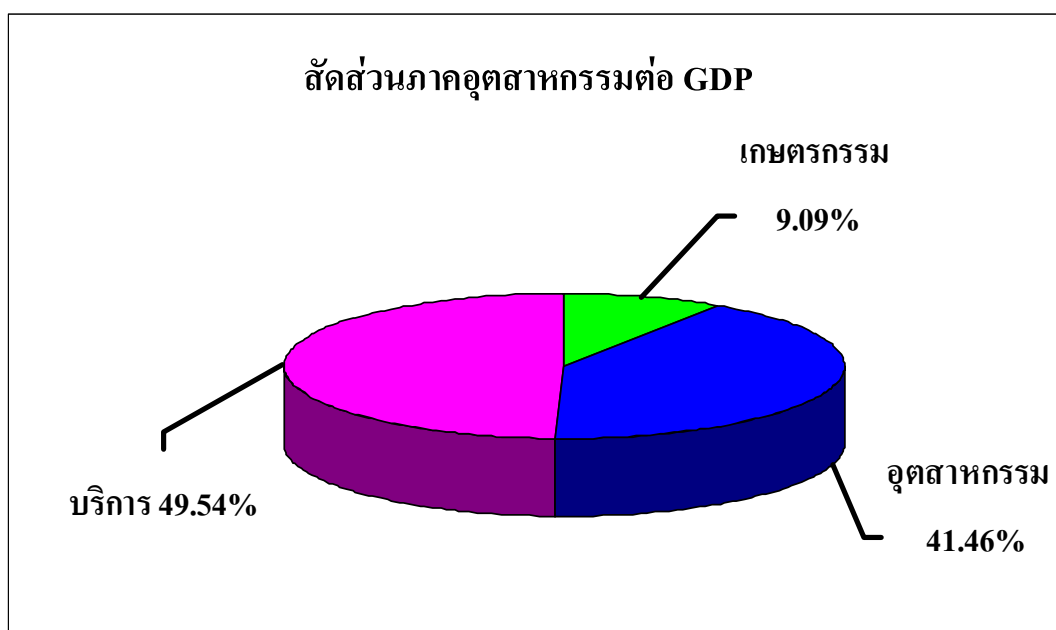
ลำดับที่	รายการ	มูลค่า : ดอลลาร์สหรัฐฯ				
		2546	2547	2548	2549	2550
1	เครื่องคอมพิวเตอร์	7,430,347,903.6	8,189,686,130.0	9,185,830,000.0	11,848,659,313.4	14,876,358,394.6
	อุปกรณ์และส่วนประกอบ	(10.90)	(10.23)	(9.52)	(10.68)	(11.47)
2	รถยนต์ อุปกรณ์และ	2,919,711,485.2	3,965,530,063.0	5,495,566,010.8	7,745,526,526.0	9,540,757,979.1
	ส่วนประกอบ	(4.28)	(4.95)	(5.69)	(6.98)	(7.35)
3	แผงวงจรไฟฟ้า	3,307,990,337.4	4,624,564,961.3	4,902,777,788.6	5,950,636,834.3	7,028,669,851.0
		(4.85)	(5.78)	(5.08)	(5.36)	(5.42)
4	เม็ดพลาสติก	1,775,244,286.2	2,148,432,518.1	3,105,222,247.8	4,198,457,544.7	4,500,708,769.8
		(2.60)	(2.68)	(3.22)	(3.78)	(3.47)
5	ยางพารา	1,740,246,046.1	2,787,715,562.9	3,428,925,068.9	3,709,986,889.9	5,393,568,140.3
		(2.55)	(3.48)	(3.55)	(3.34)	(4.16)
6	อัญมณีและเครื่องประดับ	2,169,283,745.3	2,514,470,159.1	2,645,606,033.5	3,232,657,579.3	3,644,294,330.9
		(3.18)	(3.14)	(2.74)	(2.91)	(2.81)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	มูลค่า : เหรียญสหรัฐฯ				
		2546	2547	2548	2549	25450
7	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	2,721,496,078.3 (3.99)	2,760,186,607.7 (3.45)	3,092,587,804.0 (3.20)	3,150,611,089.0 (2.84)	3,204,699,941.2 (2.47)
9	เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์	1,249,692,147.8 (1.83)	1,687,197,938.3 (2.11)	2,478,090,542.7 (2.57)	2,897,981,540.1 (2.61)	3,527,083,155.8 (2.72)
10	เคมีภัณฑ์	1,192,973,119.9 (1.75)	1,581,356,907.3 (1.98)	2,059,220,699.5 (2.13)	2,646,768,941.7 (2.39)	3,443,162,014.9 (2.65)
รวม 10 รายการ		26,601,563,354.8 (39.03)	32,760,910,463.0 (40.93)	39,618,945,052.1 (41.04)	48,523,124,312.3 (43.73)	48,189,057,406.9 (37.14)
อื่นๆ		41,554,748,306.5 (60.97)	42,279,074,239.8 (59.07)	56,912,086,211.3 (58.96)	62,430,218,212.1 (56.27)	81,555,066,233.2 (62.86)
รวมทั้งสิ้น		68,156,311,661.3	80,039,984,702.9	96,531,031,263.4	110,953,342,524.4	129,744,123,640.1

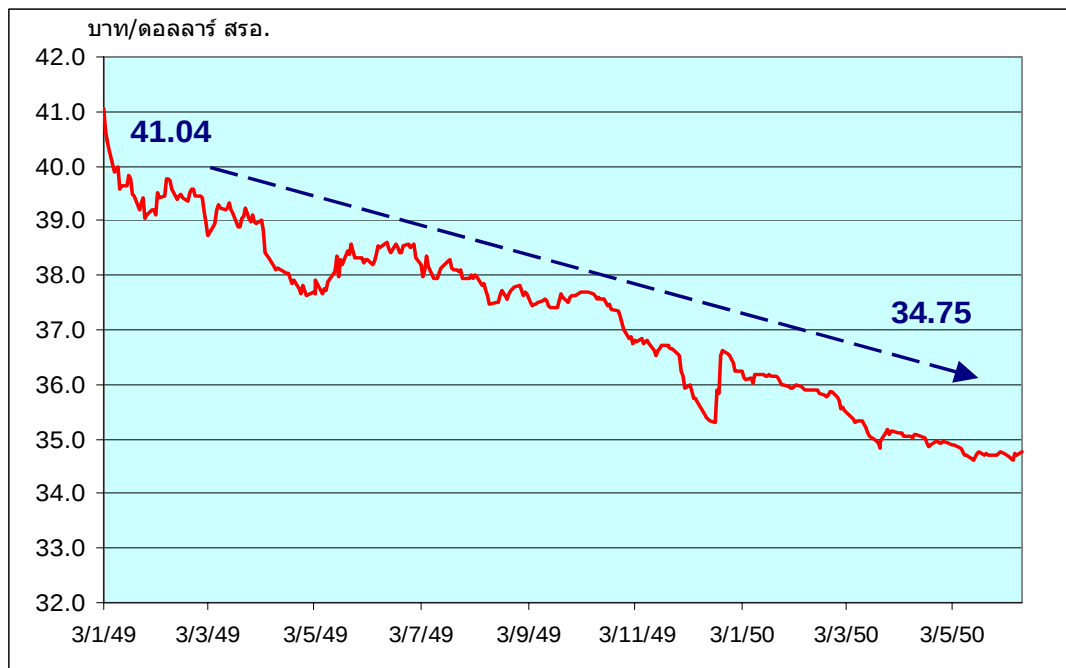
หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ สัดส่วนเป็นร้อยละของมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศไทย

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร (2550)

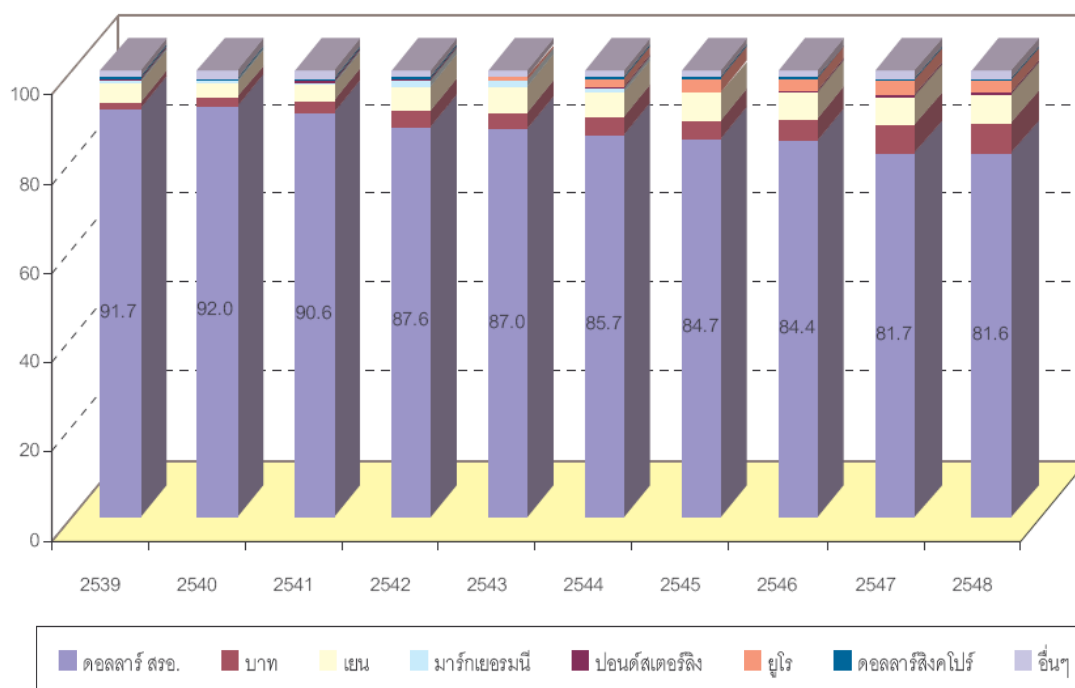

ภาพที่ 1 สัดส่วนภาคอุตสาหกรรมต่อ GDP

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไตรมาสที่ 1 (2550)

ภาพที่ 2 แสดงสถานการณ์ค่าเงินบาท
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2550)

ภาพที่ 3 แสดงโครงสร้างสกุลเงินที่ใช้ในการส่งออก ระหว่างปี 2539-2548
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงผลของการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนต่อการส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ และแผงวงจรไฟฟ้า
2. เพื่อศึกษาภาพรวมการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงจากการส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และแผงวงจรไฟฟ้า
3. เพื่อศึกษาความเร็วในการปรับตัวเข้าสู่จุดดุลยภาพของสินค้าทั้ง 3 อุตสาหกรรมหากเกิดการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงผลกระทบและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนต่อสินค้าทั้ง 3 หมวดดังกล่าว ว่าได้รับผลกระทบมากน้อยเพียงใด
2. สามารถนำไปใช้ในการให้คำแนะนำแก่เจ้าของปัจจัยการผลิตถึงความจำเป็นที่จะต้องทำการป้องกันความเสี่ยงจากเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน
3. เพื่อเป็นช่องทางในการบริหารจัดการอัตราแลกเปลี่ยนและรักษาเสถียรภาพให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมภาคการส่งออก รวมถึงจัดเตรียมมาตรการและนโยบายทางด้านเศรษฐกิจต่อไป

เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า

ในการศึกษาจะใช้เครื่องมือ Co-integration และ error correction method ของ Engle และ Granger (1987) ในการประมาณค่าความสัมพันธ์ในระยะยาว และทิศทางในการปรับตัวในระยะสั้นของการส่งออก

นิยามศัพท์

อัตราแลกเปลี่ยน หมายถึง นิยามในรูปค่าเงินบาทต่อสกุลเงินของประเทศคู่ค้าแต่ละประเทศที่ทำการค้า โดยใช้อัตราซื้อ (BUYING) จากธนาคารแห่งประเทศไทย เนื่องจากจะพิจารณาถึงรายรับที่ผู้ส่งออกจะได้รับจากการขายสินค้า และนำมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทเมื่อได้รับรายได้จากการขายสินค้า

อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real Exchange Rate) เป็นดัชนีที่สร้างขึ้นโดยการนำเอาอัตราแลกเปลี่ยนตัวเงินมาพิจารณาร่วมกับระดับราคาสินค้าภายในและต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบระดับราคาสินค้าของสองประเทศว่าจะแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด จึงเป็นดัชนีที่ใช้วัดศักยภาพการแข่งขันของทั้งสองประเทศ สูตรในการคำนวณ

$$\mathcal{E} = \frac{ep^*}{P}$$

โดยที่ $\mathcal{E}$ = อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (real exchange rate)

e = อัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงิน (nominal exchange rate)

p^* = ระดับราคาสินค้าต่างประเทศ

P = ระดับราคาสินค้าในประเทศ

ราคาสินค้าส่งออก หมายถึง ราคาสินค้าส่งออกที่นำมาวิเคราะห์นั้นได้คำนวณขึ้นใหม่โดยใช้ข้อมูลมูลค่าสินค้าในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งจัดกลุ่มตามกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ โดยใช้รหัสสินค้าตามระบบ Harmonize ของกรมศุลกากร จัดทำดัชนีโดยให้ปี 2538 เป็นปีฐาน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการตรวจเอกสารอัตราแลกเปลี่ยนและการส่งออกที่ผ่านๆ มามีผู้ได้ทำวิจัยไว้แล้วดังนี้

จักรี สกุลบงกช (2544) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อราคาส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาทต่อราคาสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกที่สำคัญของไทย โดยเปรียบเทียบผลกระทบเป็นรายอุตสาหกรรมที่ส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าแต่ละประเทศ โดยทำการศึกษา 3 กลุ่มอุตสาหกรรมได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ กลุ่มอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้า กลุ่มอุตสาหกรรมยานพาหนะ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2539 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2543 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาใช้ตามสมมติฐานของ Knetter

ผลการศึกษาพบว่า ในกลุ่มอุตสาหกรรมยานพาหนะ ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนเป็นไปในลักษณะแบบสมบูรณ์ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เบลเยียมและโปรตุเกสคือเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทมีค่าอ่อนลง อุตสาหกรรมยานพาหนะจะมีราคาเงินบาทไม่เปลี่ยนแปลง ทำให้ราคาในสกุลเงินต่างประเทศมีค่าลดลง ดังนั้นการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เบลเยียม และโปรตุเกสจึงน่าจะดีขึ้น แต่กรณีการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมยานพาหนะไปยังประเทศญี่ปุ่น อัตราแลกเปลี่ยนไม่มีผลกระทบต่อราคาสินค้าส่งออกในสกุลเงินเยน สาเหตุหนึ่งเนื่องจากอุตสาหกรรมยานพาหนะส่วนใหญ่เป็นกิจการที่ประเทศญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทยหรือเป็นบริษัทลูกจากประเทศญี่ปุ่น ทำให้การส่งออกไปประเทศญี่ปุ่นได้รับความช่วยเหลือจากบริษัทแม่ ดังนั้นการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นจึงสามารถกำหนดราคาในสกุลเงินเยนให้คงที่ได้

ในกลุ่มอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนเป็นไปในลักษณะแบบสมบูรณ์ในกรณีการส่งออกไปประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสิงคโปร์ ทำให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านราคาในการส่งออกไปยัง 2 ประเทศนี้

เนื่องจากเมื่อค่าเงินบาทอ่อนลงจะทำให้ราคาสินค้าส่งออกในกลุ่มอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ไปยังสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์มีราคาที่ลดลงในสกุลเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์

ในอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้า กรณีการส่งออกไปประเทศสหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ สิงคโปร์ และญี่ปุ่น ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนเป็นไปในลักษณะแบบสมบูรณ์คือทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์ทางด้านราคาจากอัตราแลกเปลี่ยนในการส่งออกไปยังประเทศเหล่านี้ โดยเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนมีค่าอ่อนลงราคาสินค้าส่งออกในกลุ่มอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้าจะมีราคาส่งออกไม่เปลี่ยนแปลง ยกเว้นการส่งออกไปประเทศไต้หวันอัตราแลกเปลี่ยนไม่มีผลต่อราคาสินค้าในสกุลเงินของประเทศไต้หวัน ทำให้ประเทศไทยไม่ได้รับผลประโยชน์จากอัตราแลกเปลี่ยนในการส่งออกไปยังประเทศไต้หวัน

จะเห็นได้ว่าเมื่อเงินบาทอ่อนค่าลงอาจไม่ได้ทำให้เกิดความได้เปรียบทางด้านราคาแก่สินค้าส่งออกในทุกอุตสาหกรรม ในบางกรณีประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านราคาจากการอ่อนค่าของเงินบาทและในบางกรณีประเทศไทยก็ไม่ได้ได้รับผลประโยชน์ทางด้านราคาจากอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้ในอุตสาหกรรมเดียวกันผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อการส่งออกไปจำหน่ายแต่ละประเทศก็มีผลแตกต่างกัน

วิยะดา ส่งเสริม (2545) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่มีต่อการส่งออกสินค้าภาคเกษตรของไทย กรณีศึกษา ข้าว ยางพารา และมันสำปะหลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนของเงินตรากับปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรหลัก 3 ประเภทของไทย ไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย 6 รายคือ กลุ่มประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทำการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2535-2544 โดยตั้งกรอบแนวความคิดว่าตัวแปรทางเศรษฐกิจ คือ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ มีผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าหลัก 3 ประเภทของไทย โดยกำหนดให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นตัวแปรอิสระ และปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรหลัก 3 ประเภทของไทยเป็นตัวแปรตามโดยการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างตัวแปร 2 ตัว ในสมการ สถิติที่ใช้คือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ผลจากการศึกษาปรากฏว่า มูลค่าของเงินบาทที่ต่ำลงภายหลังจากประเทศประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 เมื่อเปรียบเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ผ่านระบบอัตราแลกเปลี่ยน

เงินตราของไทยมีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวแต่ไม่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกยางพาราและมันสำปะหลังเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์แยกตามประเภทสินค้า นอกจากนี้ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของไทยมีผลต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ 3 รายคือ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ฮองกง และสหรัฐอเมริกา มีผลต่อปริมาณการนำเข้ายางพาราเพียงรายเดียวคือ กลุ่มอาเซียน และมีผลต่อปริมาณการนำเข้ามันสำปะหลังของกลุ่มประเทศคู่ค้าเพียงสองรายคือ ประเทศจีน และญี่ปุ่น จากจำนวนประเทศคู่ค้าที่ทดสอบทั้งหมด 6 ราย

กองนโยบายเศรษฐกิจมหภาค (2545) ได้ทำการศึกษาผลกระทบการอ่อนตัวของค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อเศรษฐกิจไทย ผลการศึกษาพบว่า การแข็งค่าของอัตราแลกเปลี่ยนในภูมิภาคเอเชียเป็นผลจากการอ่อนค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งหากยึดเหี่ยวจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยดังนี้

1. ความสามารถในการแข่งขันด้านราคากับประเทศที่ตรึงค่าเงินไว้กับดอลลาร์สหรัฐฯ ได้แก่ จีน มาเลเซีย และฮองกง จะลดลง โดยประเทศเหล่านี้มีสินค้าส่งออกหลักคล้ายคลึงกับไทย อาทิ ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องคอมพิวเตอร์ และ เสื้อผ้าสำเร็จรูป นอกจากนั้น การที่เงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างยังกระทบต่อการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากประเทศทั้ง 3 ซึ่งเป็นตลาดหลักของไทยให้ชะลอตัวลงด้วย

2. ความสามารถในการแข่งขันด้านราคากับประเทศที่ใช้อัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวไม่น่าจะได้รับกระทบมากนัก ถึงแม้ว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ที่เป็น Nominal Term จะแข็งขึ้นกว่าร้อยละ 5.3 แต่อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง หรือ REER กลับอ่อนตัวลงเมื่อเทียบกับประเทศคู่ค้าไทย โดยหากไม่นับรวมสหรัฐฯ จะพบว่า เมื่อเทียบกับประเทศค้าหลัก อาทิ ญี่ปุ่น ประเทศในยุโรปและสหราชอาณาจักร ค่าเงินที่แท้จริงอ่อนตัวลงกว่าร้อยละ 2.8, 6.6 และ 3.5 ตามลำดับ มีเพียง ฮองกง มาเลเซีย จีน และ ฟิลิปปินส์ ที่ค่าเงินบาทที่แท้จริงแข็งค่าขึ้นอย่างชัดเจนเนื่องจากการตรึงค่าเงินไว้กับดอลลาร์สหรัฐฯ

3. การลงทุนโดยตรงอาจได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะการลงทุนในอุตสาหกรรมส่งออกเนื่องจากความสามารถในการแข่งขันด้านราคาจะลดลงเมื่อเทียบกับประเทศที่เป็นคู่แข่งสำคัญในการดึงดูดการลงทุนโดยตรง อาทิ จีน มาเลเซีย และ ฟิลิปปินส์ ซึ่งค่าเงินสกุลของประเทศเหล่านี้ตรึงกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

ณรงค์ชัย วุฒินันท์พงศ์ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบจากความผันผวนในอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับผลผลิต: แบบจำลองภาคการธนาคาร

ผลการศึกษาพบว่า ความผันผวนในอัตราแลกเปลี่ยนจะกำหนดความผันผวนของระดับการผลิต (GDP) ร้อยละ 27.985 แสดงให้เห็นว่าความผันผวนในอัตราแลกเปลี่ยนมีความสำคัญต่อระดับผลผลิต และมีอิทธิพลมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง เนื่องจากจะมีผลต่ออัตราเงินเฟ้อและภาระหนี้ต่างประเทศ หากค่าเงินบาทอ่อนค่าลงมาก อัตราเงินเฟ้อจะสูงขึ้นและภาระหนี้ต่างประเทศจะเพิ่มขึ้น และหากค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นมาก ความสามารถในการแข่งขันด้านการส่งออกจะลดลง เพราะราคาสินค้าในรูปเงินตราต่างประเทศสูงขึ้น บริษัทเหล่านี้จึงส่งสินค้าออกได้น้อยลง ดังนั้น การที่อัตราแลกเปลี่ยนผันผวนไปมากจากค่าที่เหมาะสม ไม่ว่าจะอ่อนค่าลงหรือแข็งค่าขึ้นย่อมส่งผลเสียต่อธุรกิจเอกชนทั้งสิ้น

ปวีณา ลีตระกูล (2549) ได้ทำการศึกษา ผลกระทบจากการผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อระดับผลผลิต โดยพบว่า ผลกระทบจากการผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อระดับผลผลิต เกิดขึ้นเพียงระยะสั้น ซึ่ง ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลกระทบของความผันผวนนี้มีเพียง 2-3 ช่วงเท่านั้น แต่หลังจากนั้นระดับผลผลิตจะปรับตัวเข้าสู่ภาวะปกติ อีกทั้งขนาดของผลกระทบที่ทำให้ระดับผลผลิตเปลี่ยนแปลงมีน้อยมาก และเมื่อพิจารณาถึงที่มาของความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงในประเทศไทยพบว่า ณ ระดับ นัยสำคัญ 0.05 ที่มาของความผันผวนเกิดขึ้นจากปัจจัยทั้งทางด้าน อุปสงค์มวลรวมและอุปทานมวลรวม ในช่วง 1-3 เท่านั้น แต่หลังจากช่วงที่ 4 เป็นต้นไป ที่มาของความผันผวนเกิดจากทางด้านอุปทานมวลรวมเท่านั้น จึงสรุปได้ว่าในระยะสั้นที่มาของความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเกิดจากทั้งปัจจัยทางอุปสงค์มวลรวมและอุปทานมวลรวม แต่ในระยะยาวเกิดจากด้านอุปทานเพียงด้านเดียว

ภาคิน จิตโกเกษม (2550) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับราคาสินค้าในประเทศไทย กล่าวว่าจากวิกฤตการณ์ทางการเงิน พ.ศ.2540 ส่งผลให้ประเทศไทยเปลี่ยนนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่เป็นแบบลอยตัว ซึ่งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ส่งผลกระทบต่อระดับราคาสินค้าในประเทศค่อนข้างสูง โดยทำให้ระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้นจากเฉลี่ยร้อยละ 1.39 ก่อนเกิดช่วงวิกฤตการณ์ เป็นร้อยละ 2.8 ในไตรมาสที่สาม พ.ศ.2540 โดยในการศึกษารั้งนี้ ได้ทำการศึกษาในเชิงพรรณนาและในรูปแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ ผลการศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับราคาสินค้าในประเทศ พบว่า มีการส่งผ่านที่ไม่

เต็มทีหรือการส่งผ่านอัตราแลกเปลี่ยนแบบไม่สมบูรณ์ (Incomplete Exchange Rate Pass-through) ซึ่งพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราแลกเปลี่ยนในแบบจำลองเท่ากับ 0.18 หมายความว่า ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงร้อยละ 1 ทำให้ระดับราคาสินค้าในประเทศเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.18 โดยปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวของดัชนีราคาผู้บริโภค ได้แก่ ค่าจ้างผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เทคโนโลยีการผลิตสินค้า และราคาน้ำมัน

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1. ทฤษฎีดัชนีค่าเงินที่แท้จริง (Real Effective Exchange Rate: REER)

การพิจารณาว่าค่าเงินของประเทศหนึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมหรือไม่ แข็งหรืออ่อนเกินไป จะมีผลต่อระดับความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของประเทศหรือไม่ จะต้องพิจารณาจากค่าเงินของประเทศนั้นเปรียบเทียบกับค่าเงินของประเทศคู่ค้าสำคัญที่มีมากกว่า 1 ประเทศ และต้องคำนึงถึงต้นทุนทางด้านราคาด้วย ดังนั้นจึงพิจารณาในรูปของดัชนีค่าเงินที่แท้จริง (Real Effective Exchange Rate: REER) ซึ่งโดยทั่วไปคำนวณจากค่าเงินประเทศนั้นเทียบกับค่าเฉลี่ยของค่าเงินประเทศคู่ค้าสำคัญถ่วงน้ำหนักด้วยสัดส่วนการค้า โดยนำส่วนต่างของเงินเฟ้อของประเทศดังกล่าว และคู่ค้าเข้ามาคำนวณด้วย แล้วเปรียบเทียบค่าที่คำนวณได้กับค่าของดัชนีในปีที่ใช้เป็นปีฐาน (ปกติให้เท่ากับ 100) ซึ่งถือว่าเป็นปีที่มีอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงอยู่ในดุลยภาพ หากช่วงเวลาใดดัชนีค่าเงินที่แท้จริงมีค่าสูงกว่าดัชนีในปีฐาน (มากกว่า 100) แสดงว่าค่าเงิน ณ ขณะนั้นสูงเกินไป (Overvalued) ในทางตรงข้ามหากดัชนีค่าเงินที่แท้จริงมีค่าต่ำกว่าดัชนีในปีฐาน (น้อยกว่า 100) แสดงว่าค่าเงิน ณ ขณะนั้นต่ำเกินไป (Undervalued) ทั้งนี้ค่าดัชนีค่าเงินที่แท้จริง (REER) ของประเทศใดประเทศหนึ่ง เช่น ประเทศไทย จะมีค่าลดลงได้จาก 2 ปัจจัย ได้แก่

1. ค่าเงินบาทอ่อนลงเมื่อเทียบกับสกุลเงินของประเทศคู่ค้าสำคัญ คือ ดัชนีค่าเงินบาทในรูป Nominal term ที่เรียกว่า Nominal Effective Exchange Rate: NEER ลดลง

2. สัดส่วนราคาสินค้าของไทยต่อราคาสินค้าของคู่แข่งลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าราคาสินค้าที่ผลิตในประเทศไทยมีแนวโน้มถูกลงเมื่อเทียบกับสินค้าที่ผลิตในประเทศคู่ค้า (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2542)

วิธีการคำนวณและประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง การคำนวณหาค่าดัชนีค่าเงินที่แท้จริงนั้น จะต้องเริ่มจากการคำนวณหาค่าเงินสกุลของตนเทียบกับเงินสกุลเงินที่เปรียบก่อน จากนั้นจึงใช้ราคาเปรียบเทียบมาปรับเพื่อให้ได้ค่าดัชนีค่าเงินที่แท้จริงต่อไป โดยดัชนีค่าเงินสกุลใดสกุลหนึ่งในรูปค่าเงินสกุลของตนเทียบกับสกุลเงินที่เปรียบเทียบที่คำนวณได้ในทางปฏิบัติอาจที่ค่าต่างกันไปขึ้นอยู่กับวิธีการคำนวณและปัจจัยต่าง ๆ

2. ทฤษฎี Exchange Rate pass-Through

Exchange Rate pass-Through คือการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าจากผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน โดยอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาดังกล่าวเรียกว่าการส่งผ่าน (pass-through) และการส่งผ่านผลของอัตราแลกเปลี่ยนไปยังราคาสินค้าส่งออกจะเกิดขึ้นได้ทั้งแบบสมบูรณ์ (complete pass-through) หรือแบบไม่สมบูรณ์ (not complete pass-through) เช่นถ้าเงินบาทลดค่าลงร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ที่เกิดขึ้นทำให้ราคาสินค้าที่ส่งออกไปยังประเทศอเมริกาในรูปค่าเงินดอลลาร์สหรัฐลดลงเป็นร้อยละเดียวกับอัตราแลกเปลี่ยนที่ลดลงแล้ว การส่งผ่านของอัตราแลกเปลี่ยนจะเป็นไปอย่างสมบูรณ์หรือ (100%) แต่ถ้าราคาในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐ ลดลงน้อยกว่าอัตราการลดลงของอัตราแลกเปลี่ยนการส่งผ่านจะเป็นแบบไม่สมบูรณ์ โดยที่การส่งผ่านที่ลดลงอาจจะเกิดจากการเพิ่มกำไรให้มากขึ้นหรือการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต

การทดสอบ Unit Root

ในการศึกษาเชิงประจักษ์ที่อาศัยข้อมูลक्रमเวลา (time series data) มีข้อสมมติว่าอนุกรมเวลานั้นจะต้องมีลักษณะ “นิ่ง (Stationary)” เพราะการวิเคราะห์การถดถอยโดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาที่ไม่นิ่ง (Nontstationary) จะได้ค่าสถิติ t (T-statistics) ที่มีการแจกแจงไม่มาตรฐาน (Nonstandard Distributions) การอ่านค่าจากตารางมาตรฐาน (standard tables) และการสรุปผลการศึกษาอาจผิดพลาดได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำการทดสอบลักษณะนิ่ง (Stationary) ของข้อมูล หรือทดสอบว่ามี Unit Root หรือไม่ (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และอารี วิบูลย์พงศ์, 2542)

การรวมกันไปด้วยกัน (Co integration) และ Error Correction Mechanism (ECM)

กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการรวมกันไปด้วยกัน (Co-integration) ว่าหากมีความสัมพันธ์ระยะยาว (Long run relationship) ระหว่างตัวแปรสองตัว (หรือมากกว่า) ที่มีลักษณะไม่นิ่ง (Nonstationary) ก็จะปรากฏว่าส่วนเบี่ยงเบน (Deviations) ที่ออกไปจากทางเดินของความสัมพันธ์ระยะยาว (Long run path) ดังกล่าวจะมีลักษณะนิ่ง (Stationary) กรณีเช่นนี้จะเรียกตัวแปรที่เราพิจารณาอยู่ว่า การรวมกันไปด้วยกัน (Co integration) ก็คือ เทคนิคการประมาณค่าความสัมพันธ์ดุลยภาพระยะยาว (Long-term equilibrium relationship) ระหว่างอนุกรมที่มีลักษณะไม่นิ่ง (Nonstationary series) โดยการเบี่ยงเบน (Deviations) จากวิถีดุลยภาพระยะยาว (Long-term equilibrium path) นี้มีลักษณะนิ่ง (Stationary)

ถ้า y_t และ x_t รวมกันไปด้วยกัน (Co-integrated) ก็หมายความว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว แต่ในระยะสั้นอาจจะมีการออกนอกดุลยภาพได้ (Disequilibrium) เพราะฉะนั้นเราสามารถจะให้พจน์ค่าความคลาดเคลื่อน (error term) ในสมการที่รวมกันไปด้วยกัน (Co-integrated) เป็นค่าความคลาดเคลื่อนดุลยภาพ (Equilibrium error) และเราสามารถที่จะนำเอาพจน์ค่าความคลาดเคลื่อนนี้ไปผูกพฤติกรรมระยะสั้นกับระยะยาวได้ ลักษณะสำคัญของตัวแปรรวมกันไปด้วยกัน (Co-integrated variables) ก็คือ วิถีเวลา (Time-path) ของตัวแปรเหล่านี้จะได้รับอิทธิพลจากการเบี่ยงเบนจากดุลยภาพระยะยาว และถ้าระบบจะกลับไปสู่ดุลยภาพระยะยาว การเคลื่อนไหวของตัวแปรจะต้องตอบสนองต่อขนาดของการออกนอกดุลยภาพ (Disequilibrium) ใน error correction model (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และอารี วิบูลย์พงศ์, 2542)

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการส่งออก อัตราแลกเปลี่ยน โดยรวบรวมจากหนังสือ วารสาร บทวิจัยและบทความต่างๆ จากหน่วยงานราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง ข้อมูลการค้าระหว่างประเทศของไทย กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์ หอสมุดสถาบันการศึกษาต่างๆ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จะทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงและการส่งออกสินค้าในหมวดต่างๆ ใช้การวิเคราะห์สมการการถดถอย (Regression) โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS)

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จะทำการศึกษาความเร็วในการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพของสินค้าออกแต่ละหมวดว่าสินค้าออกในหมวดใดจะมีแนวโน้มในการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพได้รวดเร็ววกว่ากัน หากเกิดการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่ทำให้การส่งออกสินค้าเบี่ยงเบนออกจากดุลยภาพในระยะยาว

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งออก และดัชนีค่าเงินที่แท้จริง ใช้การวิเคราะห์ถดถอย (Regression) โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) ในการศึกษาได้มีการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปของ Natural logarithm เพื่อให้ได้แบบจำลองที่มีลักษณะตามสมมติฐานเบื้องต้นของการประมาณค่าโดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด โดยในการศึกษาจะใช้เครื่องมือ Co-

integration และ Error correction method ของ Engle และ Granger (1987) ในการประมาณค่าความสัมพันธ์และทิศทางในการปรับตัวระยะสั้นของการส่งออก

กำหนดให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษามีลักษณะเป็นเส้นตรง ซึ่งสามารถเขียนความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$LNExp_{i,t} = f(LNREER_t)$ โดยที่ $Exp_{i,t}$ = มูลค่าการส่งออก ราคาคงที่ของสินค้าหมวดที่ i ($i = 1,2,3$) ณ เวลาที่ t

$REER_t$ = ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง ณ เวลาที่ t และเขียนความสัมพันธ์นี้ในรูปสมการเชิงเส้นตรงทั่วไป ได้ดังนี้

$$LNCOMP_t = a_1 + b_1 LNREER_t + e_1 \quad (1)$$

โดยที่ $LNCOMP_t$ = มูลค่าการส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ ณ ราคาคงที่

$$LNCARS_t = a_2 + b_2 LNREER_t + e_2 \quad (2)$$

โดยที่ $LHCARS_t$ = มูลค่าการส่งออกรถยนต์และส่วนประกอบ ณ ราคา คงที่

$$LNCIRCUIT_t = a_3 + b_3 LNREER_t + e_3 \quad (3)$$

โดยที่ $LNCIRCUIT_t$ = มูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้า ณ ราคา คงที่

3. วิธีการทดสอบข้อมูล

การทดสอบ Unit root

การทดสอบ Unit root ของตัวแปรต่างๆ ครั้งนี้ได้ใช้การทดสอบ ADF (Augmented Dicky Fuller (ADF) test) ดังสมการที่ (4)

$$\Delta x_t = \theta x_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta x_{t-1} + \varepsilon_t \quad (4)$$

โดยค่าพารามิเตอร์ที่ต้องการทดสอบ คือ θ โดยกำหนดสมมติฐานในการทดสอบ ดังนี้

$$H_0: \theta = 0 \text{ (ข้อมูลมีลักษณะ ไม่นิ่ง)}$$

$$H_a: \theta < 0 \text{ (ข้อมูลมีลักษณะ นิ่ง)}$$

การทดสอบทำได้โดยการเทียบค่าสถิติของ θ ที่คำนวณได้ กับค่าที่เหมาะสมในตาราง ADF หรือกับค่าวิกฤต MacKinnon โดยทดสอบว่า ถ้าค่าสถิติของ θ ที่คำนวณได้ในสมการ (4) สมการลงความเห็นได้ว่ามี θ ค่าเป็นลบ ก็จะสามารถสรุปได้ว่า ปฏิเสธ H_0 ซึ่งเป็นการยอมรับ $H_a: \theta < 0$ และ X_t จะต้องมีการ Integration of order zero นั่นคือ X_t มีลักษณะนิ่ง (Stationary) และถ้าเราไม่สามารถปฏิเสธ $H_0: \theta = 0$ หมายความว่า X_t มีลักษณะไม่นิ่ง (Non-stationary)

การทดสอบ Co-integration และ Error correction method

จากการทดสอบความนิ่งของข้อมูลในขั้นตอนที่สอง ทำให้สามารถกำหนดแนวทางการประมาณค่าพารามิเตอร์ได้เป็น 2 แนวทาง คือ

1. หากข้อมูลมีความนิ่ง (Stationary) จะสามารถประมาณการค่าพารามิเตอร์ได้ด้วยวิธี OLS โดยใช้ค่าสถิติต่างๆ ลงความเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแปรต่างๆ ได้ทันที แต่หากว่าข้อมูลที่ใช้มีลักษณะไม่นิ่ง (Non-stationary) จะต้องทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี Co-integration และหาแนวทางการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะสั้น โดยวิธี Error Correction Method

2. โดยผลการทดสอบความนิ่ง (Stationary) ของข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่ใช้มีลักษณะไม่นิ่ง (Non-stationary) จะต้องทำการประมาณการค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี Co-integration และหาแนวทางการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะสั้น โดยวิธี Error Correction Method ต่อไป ดังนี้

การทดสอบการรวมกันไปด้วยกัน (Co-integration) ให้ใช้ส่วนที่เหลือ (Residuals) หรือ $\hat{e}_t$ จากสมการถดถอย (Regression Equation) ที่เราต้องการทดสอบการรวมกันไปด้วยกัน (Co-integration) ไปทำการถดถอยดังสมการต่อไปนี้

$$\Delta \hat{e}_t = \gamma \hat{e}_{t-1} + v_t \quad (5)$$

และนำค่าสถิติที่คำนวณได้ของ y ไปเปรียบเทียบกับค่าที่เหมาะสมในตาราง ADF หรือกับค่าวิกฤต MacKinnon โดยที่สมมุติฐานว่างของการไม่มีการร่วมกันไปด้วยกัน (Null hypothesis of no co-integration) คือ $H_0: \gamma = 0$ ถ้าสามารถลงความเห็นว่า y มีค่าเป็นลบ ระหว่าง $-2 < \gamma < 0$ แล้วนั้น ก็จะเป็นการปฏิเสธ H_0 ซึ่งก็จะนำไปสู่ข้อสรุปว่า ตัวแปรที่มีลักษณะไม่นิ่ง (Non-stationary) ในสมการดังกล่าว ร่วมกันไปด้วยกัน (Co-integrated) และ y_t และ x_t จะเป็น CI (1,1) อย่างไรก็ตาม ถ้าส่วนที่เหลือ (Residuals) ของสมการ (5) ไม่เป็น White noise เราก็จะใช้การทดสอบ ADF (Augmented) Dickey-Fuller (ADF) test โดยสมมติว่า v_t ของสมการ (5) มีสหสัมพันธ์เชิงอันดับ (Serial correlation) เราก็จะใช้สมการดังนี้

$$\Delta \hat{e}_t = \gamma \hat{e}_{t-1} + \sum_{i=1}^p \alpha_i \Delta \hat{e}_{t-i} + v_t \quad (6)$$

โดยสังเกตว่าสมการ (5) (6) ไม่มีพจน์ส่วนตัด (Intercept term) เนื่องจาก $\hat{e}_t$ เป็นส่วนที่เหลือจากสมการถดถอย (Regression equation)

การทดสอบแนวทางการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ

เพื่อพิจารณาการปรับตัวสู่ดุลยภาพระยะยาว และการเคลื่อนไหวของตัวแปรต่อการตอบสนองต่อขนาดของการออกนอกดุลยภาพ ในระยะสั้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้อาศัยแบบจำลอง Error correction model ของ Gujarati เป็นตัวแบบในการศึกษา ดังนี้

$$\Delta y_t = a_1 + a_2 \hat{e}_{t-1} + a_3 \Delta x_t + \mu_t \quad (7)$$

โดยที่ $\hat{e}_t$ คือส่วนที่เหลือ (Residuals) ของสมการถดถอยรวมกันไปด้วยกัน (Co-integrating regression equation) ค่า a_2 จะให้ความหมายว่า a_2 ของความคลาดเคลื่อน (Discrepancy) ระหว่างค่าสังเกตที่เกิดขึ้นจริง (Actual) ของ y_t กับค่าที่เป็นระยะยาว (Long run) หรือดุลยภาพ (Equilibrium) ในแต่ละคาบ (Period) ที่แล้วจะถูกขจัดไป (Eliminated) หรือแก้ไขไป

(Corrected) ในแต่ละคาบต่อมา เช่น ในแต่ละเดือน แต่ละสัปดาห์ หรือแต่ละไตรมาส นั่นคือ a_2 คือ สัดส่วนของการออกนอกดุลยภาพ (Disequilibrium) ของ y ในคาบนี้ที่ถูกขจัดไปในคาบต่อไป

บทที่ 4

ภาพรวมเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงผลกระทบของความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย ดังนั้นเพื่อแสดงให้เห็นผลรวมของอัตราแลกเปลี่ยน ในที่นี้จึงได้ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ 1. ภาพรวมของเศรษฐกิจประเทศไทย 2. การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งประกอบด้วยภาพรวมการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยน ตลอดจนมาตรการที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยน

ภาพรวมของเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในปี พ.ศ.2541

เศรษฐกิจไทยปี พ.ศ.2541 หดตัวถึงร้อยละ 8 จากลดลงของการใช้จ่ายภายในประเทศ ทั้งด้านการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชนและรัฐบาล โดยการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของภาคเอกชนลดลงเนื่องจากการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น ทำให้กำลังซื้อลดลง รวมทั้งความไม่แน่นอนในภาวะการจ้างงาน ทำให้ประชาชนเพิ่มความระมัดระวังในการใช้จ่าย การลงทุนภาคเอกชนลดลงเนื่องจากธุรกิจมีกำลังผลิตส่วนเกินเหลืออยู่มาก ไม่จำเป็นต้องลงทุนเพิ่มเติม ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูงตลอดครึ่งแรกของปี รวมทั้งสิ้นเชื่อไม่เพียงพอต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ส่วนการใช้จ่ายรัฐบาลลดลง เนื่องจากการตัดงบประมาณเพื่อจำกัดการขาดดุลการคลังตามข้อตกลงกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และการลดลงของรายได้ที่จัดเก็บได้ ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้นมาก ทั้งด้านดุลบัญชีเดินสะพัดและอัตราเงินเฟ้อ โดยบัญชีเดินสะพัดเกินดุลถึง 14.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 12.3 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ อัตราเงินเฟ้อที่ยับยั้งตัวสูงขึ้นจากผลกระทบของเงินบาทที่มีค่าลดลง ได้ปรับตัวลดลงเป็นลำดับจากสูงสุดร้อยละ 10.7 ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2541 เหลือเพียงร้อยละ 4.3 ในเดือนสุดท้ายของปี อย่างไรก็ตามเสถียรภาพเศรษฐกิจที่ปรับตัวดีขึ้นนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่เศรษฐกิจหดตัวลงมาก

การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ทิศทางการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาท

ในช่วงต้นปี พ.ศ.2541 ค่าเงินบาทค่อนข้างผันผวน โดยอ่อนค่าลงอย่างรวดเร็วจาก 47.25 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐเมื่อสิ้นปี พ.ศ.2540 ไปสู่ระดับที่อ่อนที่สุดตั้งแต่ทางการประกาศใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวที่ 56.06 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ในวันที่ 12 มกราคม เป็นผลมาจากการอ่อนตัวลงของค่าเงินในภูมิภาค ประกอบกับความต้องการเงินดอลลาร์สหรัฐ เพื่อชำระหนี้หนี้ต่างประเทศอย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์เป็นต้นมา ค่าเงินบาทเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้นเนื่องจากดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดที่มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง การประกาศยกเลิกมาตรการแบ่งแยกตลาดเงินตราต่างประเทศของไทย และความเชื่อมั่นต่อแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการเงินของไทยมีมากขึ้นเป็นลำดับ ส่งผลให้มีการไหลเข้าของเงินทุนต่างชาติ โดยเฉพาะการลงทุนในหุ้นเพิ่มทุนของธนาคารพาณิชย์และการซื้อสินทรัพย์จากการประมูลของปรส. รวมทั้งเงินเพิ่มทุนในบริษัทที่ร่วมทุนกับต่างประเทศ ประกอบกับค่าเงินในภูมิภาค อาทิ รูปเปียฮอนโดนีเซีย และวอนเกาหลีใต้ ปรับตัวดีขึ้นในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ และพฤษภาคม ส่งผลให้ค่าเงินบาทปรับตัวแข็งขึ้นต่อเนื่องอย่างเห็นได้ชัด โดยเคลื่อนไหวอยู่ในช่วง 38.50-41.04 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงเดือนเมษายน และพฤษภาคม

ในช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ.2541 เงินบาทมีค่าอ่อนลงเล็กน้อย ไปตามทิศทางเดียวกับค่าเงินเยนและประกอบกับข่าวการโจมตีค่าเงินดอลลาร์ฮ่องกง และผลต่อเสถียรภาพของค่าเงินหยวน รวมไปถึงวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในรัสเซียและประเทศในละตินอเมริกา ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนลงมากเคลื่อนไหวอยู่ที่ 40.3-43.67 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม อย่างไรก็ตาม ค่าเงินบาทได้ปรับตัวแข็งขึ้นตั้งแต่เดือนกันยายน และกลับมามีเสถียรภาพอีกครั้งในช่วงไตรมาสที่สี่ ซึ่งค่าเงินบาทได้ปรับตัวแข็งขึ้นผ่านระดับ 36 บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ เป็นครั้งแรกในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนและค่าเฉลี่ยเงินบาท ณ สิ้นเดือนธันวาคม เท่ากับ 36.69 บาทต่อ ดอลลาร์สหรัฐ

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

2.1 วิฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะ เกาหลีใต้ และอินโดนีเซียได้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ประกอบกับแรงกดดันที่ทำให้เงินดอลลาร์หยวนได้ผ่อนคลายลง และการโจมตีค่าเงินฮ่องกงของกองทุนบริหารความเสี่ยง (Hedge Funds) ไม่สำเร็จ

2.2 การประกาศใช้นโยบายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของมาเลเซีย ซึ่งกำหนดไว้ที่ 3.8 ริงกิตต่อดอลลาร์สหรัฐ ทำให้นักลงทุนเกิดความไม่มั่นใจ เนื่องจากขัดกับนโยบายการเปิดเสรีทางการเงิน นักลงทุนต่างชาติจึงหันมาลงทุนเงินบาทมากขึ้นเพื่อปรับฐานะระยะสั้นของ Portfolio

2.3 มีการประกาศให้เงินช่วยเหลือจาก Miyazawa's Plan จำนวน 30 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และเงินจากความร่วมมือระหว่างสหรัฐและญี่ปุ่น ในการประชุม APEC จำนวน 10 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งจะให้แก่ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคที่กำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ

3. มาตรการที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยน

3.1 การยกเลิกมาตรการแบ่งแยกตลาดเงินตราต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศให้สถาบันการเงินสามารถซื้อขายเงินตราต่างประเทศในตลาดได้ตามปกติ ตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2541 แต่เพื่อรักษาเสถียรภาพของตลาดต่างประเทศ และป้องกันการเก็งกำไรค่าเงินในอนาคตได้มีการกำหนดวงเงินไว้ไม่เกิน 50 ล้านบาทต่อลูกค้าหนึ่งคน

3.2 การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ ทางเราได้ประกาศปรับปรุงระเบียบการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินเพื่อเดิมนี้อย่าง

ก. กำหนดให้ผู้ส่งออกต้องนำเงินค่าสินค้าออกเข้ามาในประเทศทันทีที่ได้รับชำระเงินจากผู้ซื้อในประเทศ ไม่ว่าผู้ส่งออกจะมีการกำหนดเงื่อนไขเวลาชำระเงินไว้หรือไม่ การกำหนดเงื่อนไขเวลาชำระเงินเกินกว่า 120 วัน จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

ข. กำหนดให้บุคคลที่ได้รับเงินตราต่างประเทศจะต้องขายหรือฝากเงินตราต่างประเทศดังกล่าวกับธนาคารรับอนุญาต ภายใน 7 วัน นับแต่วันที่นำเข้า โดยให้นับรวมวันหยุดของธนาคารด้วย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

3.3 การจำกัดการถือครองเงินตราต่างประเทศเพื่อการเก็งกำไร

ก. ธนาคารแห่งประเทศไทยจะดำเนินการตรวจสอบการขายเงินตราต่างประเทศทุกราย เพื่อป้องกันการซื้อขายเงินต่างประเทศโดยไม่มีเอกสารหลักฐาน จึงขอให้ธนาคารรับอนุญาตเข้มงวดการขายเงินตราต่างประเทศย่อย (จำนวนการขายต่ำกว่าครั้งละ 5,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเทียบเท่า และมีใช้สินค้า)

ข. ธนาคารจะส่งเจ้าพนักงานไปสู่ตรวจสอบการกระทำความผิดในการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของบุคคล ณ สถานที่ประกอบกิจการของธนาคารรับอนุญาต

ค. ธนาคารจะวางระบบการให้คะแนนความผิดตามระดับความผิดเพื่อเสริมจากระบบการติดตามและตรวจสอบธุรกิจเงินตราต่างประเทศของธนาคารที่ได้รับอนุญาต

ภาพรวมของเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในปี พ.ศ.2542

ภาพรวมเศรษฐกิจไทย

เศรษฐกิจไทยโดยรวมในปี พ.ศ. 2542 ขยายตัวในอัตราร้อยละ 4.2 เป็นการปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่องภาคการผลิตเกือบทุกสาขาได้รับแรงกระตุ้นจากการส่งออก ประกอบกับแรงเสริมจากการฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศซึ่งเป็นผลจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายภาครัฐเป็นสำคัญ ขณะเดียวกัน การลงทุนและการบริโภคภาคเอกชนก็ปรับตัวดีขึ้น และในปีนี้ปัจจัยที่ช่วยเสริมการฟื้นตัวที่สำคัญอีกสองประการ คือ ประการแรก ความสามารถของธุรกิจเอกชนที่จะปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ด้านธุรกิจไปสู่ตลาดที่ขยายตัวดี โดยเฉพาะการส่งออกไปตลาดต่างประเทศ ประการที่สอง คือ การผลิตในหลายธุรกิจที่เคยชะงักงันในช่วงก่อนหน้านี้ได้หันกลับมาดำเนินการอีกภายหลังจากที่มีความคืบหน้าในการปรับโครงสร้างหนี้ สำหรับการส่งออกแม้จะขยายตัวได้ดีแต่รายได้สุทธิของประเทศจากส่งออกสินค้าและบริการ หรือการเกินดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดลดลง เนื่องจาก

การนำเข้าขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าการส่งออก โดยเฉพาะการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางเพื่อใช้ในการผลิตเพื่อส่งออกและเพื่อบริโภคภายในประเทศ ในส่วนด้านตลาดแรงงานนั้น แม้ว่าเศรษฐกิจโดยรวมจะปรับตัวดีขึ้น แต่แนวโน้มการจ้างงานยังปรับตัวอย่างช้าๆ อัตราการว่างงานในปี พ.ศ.2542 เท่ากับร้อยละ 4.2

ส่วนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์มั่นคง แม้จะได้รับแรงกดดันจากราคาน้ำมันในตลาดโลกที่สูงขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับร้อยละ 0.3 อัตราเงินเฟ้อที่ต่ำช่วยให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ลดลงต่อเนื่อง ช่วยให้เกิดการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ การปรับโครงสร้างหนี้และปรับตัวของภาคการเงินที่มีเสถียรภาพมากขึ้น เงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับมั่นคง ทำให้ทางการไทยไม่มีความจำเป็นต้องเบิกเงินกู้จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศเพิ่มเติม

การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ทิศทางการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาท

ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้นในปี พ.ศ.2542 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยค่าเงินบาทเฉลี่ยรายเดือน (อัตราอ้างอิง) เคลื่อนไหวอยู่ระหว่าง 36.59-39.88 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และมีค่าเฉลี่ยตลอดทั้งปีเท่ากับ 37.84 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ นับได้ว่าค่าเงินบาทแข็งขึ้นมาก เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย 41.37 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2541 อย่างไรก็ตามค่าเงินบาทได้ปรับตัวอ่อนลงมากในเดือนกันยายน โดยได้ปรับตัวอ่อนสุดที่ระดับ 41.44 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในวันที่ 29 กันยายน พ.ศ.2542 จากนั้นก็เริ่มกลับมามีประสิทธิภาพอีกครั้ง ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี โดย ณ เดือนธันวาคม

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

2.1 ช่วงไตรมาสแรก ค่าเงินบาทปรับตัวอ่อนลงเล็กน้อย เนื่องจากได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอก อาทิ วิกฤตการณ์การเงินในบราซิล และกระแสข่าวเกี่ยวกับการโจมตีดอลลาร์ฮ่องกง โดยนักเก็งกำไร และความกังวลที่จีนอาจลดค่าเงินหยวน ส่วนปัจจัยภายในที่มีต่อเงินบาทได้แก่การคาดการณ์ของตลาดเกี่ยวกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan: NPLs)

ของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่จะเพิ่มเป็นร้อยละ 48 และในสิ้นปีธนาคารพาณิชย์อาจถูกบังคับให้เพิ่มทุนโดยการอีกครั้ง

2.2 ช่วงไตรมาสที่สอง เงินบาทปรับตัวดีขึ้นเนื่องจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือหลายแห่งได้ปรับมุมมองของธนาคารพาณิชย์บางแห่งมีเสถียรภาพมากขึ้น ส่งผลให้มีเงินทุนระยะสั้นไหลเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ไทยปรับตัวสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม การแข็งขึ้นของเงินบาทยังคงมีแรงต้านจากการซื้อดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อชำระหนี้เงินกู้ก่อนปิดงวดบัญชีครึ่งปี

2.3 ช่วงไตรมาสที่สาม เงินบาทปรับตัวลงอย่างมาก เป็นผลจากปัจจัยภายนอกเป็นสำคัญ ได้แก่ เกิดความขัดแย้งระหว่างจีนและไต้หวันในเรื่องของนโยบายจีนเดียว (One-China Policy) และยังเกิดความกังวลที่จีนอาจลดค่าเงินหยวนเนื่องจากมีรายงานของคณะกรรมการวางแผนรัฐ เสนอว่าจีนควรใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นขึ้นในปี 2000 ประกอบกับความวิตกต่อการที่ธนาคารกลางสหรัฐฯ อาจปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อลดแรงกดดันเงินเฟ้อ อีกทั้งเหตุการณ์ความไม่สงบในติมอร์ตะวันออก ได้ส่งผลกระทบต่อค่าเงินในภูมิภาคอีกครั้ง ส่วนปัจจัยภายในที่ส่งผลกระทบในทางลบต่อค่าเงินบาทในไตรมาสที่สาม คือนักลงทุนวิตกต่อการเพิ่มของหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งอยู่ที่ระดับประมาณเกือบร้อยละ 50 ประกอบกับปัญหาสถาบันการเงิน อาทิ ธนาคารกรุงไทย และบริษัทเงินทุนภัทรธนกิจ ได้ก่อให้เกิดความตื่นตระหนกในตลาดหลักทรัพย์ไทย จึงทำให้มีนักลงทุนต่างประเทศขายหลักทรัพย์และแปลงเป็นดอลลาร์สหรัฐฯ นอกจากนี้ การที่มีการประกาศตัวเลขอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจในไตรมาสที่สองว่าขยายตัวร้อยละ 3.5 จากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนซึ่งต่ำกว่าการคาดการณ์ของตลาดจากกระแสข่าวที่ออกมาว่าจะขยายตัวถึงร้อยละ 8.0

2.4 ช่วงไตรมาสที่สี่ ค่าเงินบาทเริ่มมีเสถียรภาพอีกครั้ง โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีหนังสือเวียนไปยังสถาบันการเงินต่างๆ ให้เข้มงวดในการปล่อยสภาพคล่องเงินบาทให้กับผู้ที่ไม่มีถิ่นฐานในประเทศ (Non-Resident) ที่ไม่มีธุรกรรมรองรับ ประกอบกับสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือได้กล่าวถึงภาคการเงินไทยว่าเริ่มมีความมั่นคง และสถาบันการเงินบางแห่งเริ่มมีผลกำไร นอกจากนี้ความวุ่นวายทางการเมืองของอินโดนีเซียเริ่มลดลงหลังจากที่ได้รัฐบาลใหม่ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยบวกต่อค่าเงินบาทและค่าเงินอื่น ๆ ในภูมิภาค

3. มาตรการที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยน

3.1 การป้องปรามการเก็งกำไรค่าเงินบาท ธนาคารแห่งประเทศไทยขอความร่วมมือไปยังธนาคารพาณิชย์ให้ระงับการทำธุรกรรมบางประเภทกับผู้มีถิ่นที่อยู่ภายนอกประเทศเพื่อป้องปรามการเก็งกำไรค่าเงินบาท เฉพาะกรณีที่ไม่มีธุรกิจการค้าและการลงทุนรองรับ

3.2 แนวปฏิบัติตามมาตรการป้องปรามการเก็งกำไรค่าเงินบาท ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับมือต่อการป้องปรามการเก็งกำไรค่าเงินบาทคือ การให้สถาบันการเงิน ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำกัดการปล่อยสภาพคล่องเงินบาท หรือสร้างภาระผูกพันใด ๆ ที่มีผลให้ต้องจ่ายเงินตราต่างประเทศในอนาคตแก่ผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ ที่ไม่มีธุรกิจการค้าและการลงทุนรองรับ ให้อยู่ในวงเงินคงค้างสูงสุดไม่เกิน 50 ล้านบาทต่อราย

ภาพรวมของเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในปี พ.ศ.2543

ภาพรวมเศรษฐกิจไทย

เศรษฐกิจไทยปี พ.ศ.2543 ยังคงอยู่ในช่วงฟื้นตัว คาดว่าจะขยายตัวระหว่างร้อยละ 4.0-4.5 ซึ่งไม่แตกต่างจากปี พ.ศ.2542 มากนัก โดยการขยายตัวชะลอตัวลงในช่วงครึ่งหลังจากปีตามการบริโภคภาคเอกชนและการลงทุนรวม ขณะที่ภาครัฐระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้นเพราะต้องการควบคุมการก่อหนี้ภาครัฐไม่ให้สูงเกินไป อุปสงค์ภายในประเทศซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจึงขยายตัวไม่สูง

การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ทิศทางการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาท

ค่าเงินบาทมีแนวโน้มอ่อนลงในปี พ.ศ.2543 โดยในเดือนมกราคม มีค่าเฉลี่ยรายเดือน (อัตราอ้างอิง) อ่อนลงจาก 37.35 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ แต่ในเดือนพฤศจิกายนอ่อนค่าลงไปเป็น 43.37 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ แล้วในเดือนธันวาคม แข็งค่าขึ้นเป็น 43.09 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ค่าเฉลี่ยของเงินบาททั้งปีเท่ากับ 40.16 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ โดยทิศทางการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทในช่วงครึ่งปีแรกค่าเงินบาทเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพแต่มีแนวโน้มอ่อนลงเล็กน้อย เนื่องจากปัญหาการปรับโครงสร้างภาคการเงินไทย ปัญหาการเจรจาระหว่างเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ของบริษัท TPI และในต้นเดือนมีนาคม การที่ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ไทยปรับตัวลดลง เนื่องจาก MSCI (Morgen Stanley Capital International) ได้ปรับน้ำหนักการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยลง ตลอดจนการอ่อนตัวเป็นระยะของเงินสกุลสำคัญในภูมิภาค ในช่วงกลางปีธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศภาระหนี้ต่างประเทศจากการสำรวจใหม่ ทำให้ตัวเลขหนี้ต่างประเทศของไทยเพิ่มขึ้นประมาณ 20 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีผลต่อความต้องการเงินตราต่างประเทศ โดยเอกชนไทยเร่งซื้อดอลลาร์สหรัฐเพื่อชำระหนี้ และความเชื่อที่ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะไม่เข้าแทรกแซงค่าเงินบาทจึงเป็นผลให้ค่าเงินบาทปรับตัวอ่อนลงได้อีก

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน จากปัจจัยที่เกิดขึ้นในปีนี้ ส่วนใหญ่ส่งผลทำค่าเงินบาทอ่อนลง ดังนี้

2.1 การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยสหรัฐต่อเนื่องกันถึง 6 ครั้ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2542

2.2 การอ่อนค่าของสกุลในภูมิภาค โดยเฉพาะรูเปียนอินโดนีเซีย และเปโซฟิลิปปินส์

2.3 ในไตรมาสที่สามค่าเงินบาทปรับตัวอ่อนลงอย่างรวดเร็วในเดือนกันยายน เมื่อธนาคารพาณิชย์ปรับลดอัตราดอกเบี้ยทั้งเงินฝากและเงินกู้ลง ทำให้เอกชนไทยแปลงหนี้ต่างประเทศเป็นหนี้สกุลเงินบาทเพื่อลดต้นทุน

2.4 MSCI ปรับเพิ่มน้ำหนักการลงทุนในสหรัฐอเมริกา โดยลดน้ำหนักการลงทุนในญี่ปุ่น และยุโรป และตัดหลักทรัพย์ไทยออก 8 หลักทรัพย์

2.5 ความไม่แน่นอนทางการเมือง

2.6 ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น

2.7 ค่าเงินบาทได้ปรับตัวแข็งขึ้นในเดือนธันวาคม เนื่องจากเศรษฐกิจสหรัฐฯ ชะลอลงมาก ส่งผลต่อค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้ค่าเงินบาทแข็งขึ้นระดับหนึ่ง ประกอบกับการขยายดอลลาร์สหรัฐฯ ของ US Fund และสถาบันการเงินในต่างประเทศ เพื่อตัดขาดทุนหลังจากที่เงินบาทมีค่าแข็งขึ้นมาก

2.8 ปัจจัยภายในที่มีทำให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงยังคงมาจากความต้องการซื้อดอลลาร์สหรัฐฯ ของภาคเอกชนในประเทศเพื่อชำระหนี้และการรอผลการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544

3. มาตรการที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยน

3.1 การขายหลักทรัพย์เงินตราต่างประเทศต่อให้ลูกค้าในประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทยออกหนังสือเวียนกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่จะขายต่อหลักทรัพย์เงินตราต่างประเทศที่ออกจำหน่ายในต่างประเทศ จะขายได้เฉพาะแก่ผู้ซื้อที่เป็นผู้ลงทุนสถาบัน และชำระเป็นเงินบาทเท่านั้น โดยที่ยอดขายแต่ละรายจะต้องไม่เกิน 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และวงเงินขายต่อทุกรายการรวมกันไม่เกิน 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี

3.2 การอนุญาตให้บริษัทหลักทรัพย์ส่งเงินไปลงทุนซื้อหลักทรัพย์ต่างประเทศ วงเงินการลงทุนซื้อหลักทรัพย์ในต่างประเทศไม่เกิน 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี

3.3 การระงับสิทธิการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรการป้องปรามการเก็งกำไร หากพบว่าสถาบันการเงินใดกระทำจะถูกระงับสิทธิการทำธุรกรรมในตลาดซื้อคืน รวมทั้งอาจถูกระงับสิทธิอื่น ๆ ในอนาคตด้วย

3.4 การปรับปรุงแบบรายงานการซื้อขายเงินต่างประเทศ ได้ปรับปรุงแบบรายงาน ข.ต. 3 ข.ต. 4 และ ข.ต. 5 เพื่อให้ตัวแทนรับอนุญาตดูแลให้ลูกค้าจัดทำรายการได้ครบถ้วน โดย

ระบุรายละเอียดหรือวัตถุประสงค์ของการซื้อ ขาย ฝาก ถอน เงินตราประเทศให้ตรงกับเอกสารหลักฐาน

ภาพรวมของเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในปี พ.ศ.2544

ภาพรวมเศรษฐกิจไทย

เศรษฐกิจไทยปี พ.ศ.2544 การขยายตัวประมาณร้อยละ 1.5 หรือ สูงกว่านี้เล็กน้อย และอุปสงค์ภายในประเทศที่ยังคงพุงตัวอยู่ได้ โดยมีรายจ่ายภาครัฐเป็นปัจจัยกระตุ้นสำคัญ เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี กล่าวคือ อัตราเงินเฟ้อต่ำอยู่ที่ร้อยละ 1.6 ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดยังเกินดุลแต่ต่ำกว่าปีก่อน เนื่องจากการลดลงของการส่งออกเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นผลจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก เงินทุนเคลื่อนย้ายไหลออกต่อเนื่องตามการชำระหนี้สินหนี้ต่างประเทศ แต่มีแนวโน้มลดลงจากปี พ.ศ. 2543 ทำให้ดุลการค้าชำระหนี้เกินดุลจากที่เคยขาดดุลในปี พ.ศ.2543 ซึ่งมีส่วนทำให้อัตราแลกเปลี่ยนมีเสถียรภาพและเงินสำรองทางการสูงขึ้น ส่วนสภาพคล่องของระบบการเงินยังสูงในปี มีเงินฝากมากกว่าสินเชื่อ ขณะที่สินเชื่อธนาคารพาณิชย์บวกกลับหนี้สูญและสินเชื่อที่โอนไปบริษัทบริหารสินทรัพย์ (AMCs) ทำให้ในปี พ.ศ.2544 ฐานะธนาคารพาณิชย์ปรับตัวดีขึ้น

การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ทิศทางการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาท

ค่าเงินบาทเคลื่อนไหวตามค่าเงินเยนเป็นหลัก โดยค่าเงินบาทอ่อนค่าลงในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ.2544 และปรับแข็งขึ้นต่อเนื่องในช่วงครึ่งหลังปี โดยปี พ.ศ. 2544 ค่าเงินบาทเคลื่อนไหวอยู่ในระหว่าง 42.64-45.62 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ โดยมีค่าเฉลี่ยทั้งปี พ.ศ.2544 ที่ 44.47 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ อ่อนค่าลงร้อยละ 9.7 เทียบกับปีก่อนทั้งนี้ ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงอย่างต่อเนื่องในช่วงครึ่งแรกของปี และอ่อนค่าที่สุดไตรมาสที่ 2 จากนั้นได้ปรับแข็งขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

เนื่องจากในปี พ.ศ.2544 มีความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ดังนั้นจึงขอแบ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวออกเป็นช่วง ดังนี้

2.1 การอ่านค่าของเงินบาทในช่วงแรกของปี พ.ศ.2544 เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดเงินอยู่ในระดับต่ำและเศรษฐกิจมีแนวโน้มชะลอตัว รวมทั้งความไม่ชัดเจนของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นส่งผลให้เงินเยนต่อดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนลงถึงร้อยละ 9.7 เทียบกับครึ่งหลังของปีก่อนซึ่งทำให้ค่าเงินบาทและค่าเงินในภูมิภาคอ่อนลง

2.2 ในช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ.2544 ค่าเงินบาทปรับตัวแข็งตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องในไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4 ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในและนอกประเทศ กล่าวคือ ภาวะของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาชะลอตัวลงกว่าที่คาดการณ์ทำให้มีการดำเนินนโยบายการเงินที่ผ่อนคลายยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีแรงกดดันต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้ค่าเงินเบนเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ปรับตัวแข็งขึ้น ค่าเงินบาทและค่าเงินในภูมิภาคปรับตัวแข็งขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ ความมั่นใจต่อค่าเงินบาทปรับตัวดีขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากภาระหนี้ต่างประเทศลดลง และเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับความมั่นคง รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินที่ปรับตัวสูงขึ้น

2.3 สำหรับค่าเงินภูมิภาคในครึ่งแรกของปี พ.ศ.2544 อ่อนลงทุกประเทศตามการอ่อนตัวของค่าเงินเยนและภาวะการชะลอตัวของเศรษฐกิจในประเทศ รวมทั้งได้รับผลกระทบจากความไม่แน่นอนทางการเมือง อาทิ ฟิลิปปินส์ ในช่วงครึ่งหลังของปี 2544 ค่าเงินส่วนใหญ่ยังคงอ่อนลงตามค่าเงินเยนอย่างต่อเนื่อง

3. มาตรการที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยน

ไม่มีมาตรการใดเป็นพิเศษ นอกจากการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราโดยการปรับปรุงแบบรายงานประจำวันต่าง ๆ

ภาพรวมของเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในปี พ.ศ.2545

ภาพรวมเศรษฐกิจไทย

เศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2545 มีการขยายตัวประมาณร้อยละ 5 ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่สูงกว่าการคาดการณ์ในช่วงต้นปี และเป็นการขยายตัวท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่ประกอบกับภาวะสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิรัก การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยในครั้งนี้อาศัยการใช้จ่ายภายในประเทศ โดยเฉพาะภาคเอกชนเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญที่สุด อย่างไรก็ตามอุปสงค์ต่างประเทศซึ่งสะท้อนได้จากการส่งออกที่เร่งตัวสูง โดยเฉพาะในช่วงครึ่งหลังของปี ยังช่วยทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัว แม้การใช้จ่ายของรัฐบาลลดแต่ภาครัฐมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจผ่านมาตรการอื่น ๆ เช่น มาตรการสนับสนุนภาคอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น ในภาคการเงินสภาพคล่องระบบการเงินยังคงมีสูง เนื่องจากการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย จึงทำให้อัตราดอกเบี้ยธนาคารต่ำ ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการบริโภค ในส่วนเสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดีตลอดทั้งปี อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยทั้งปีอยู่ในเกณฑ์ต่ำที่ร้อยละ 0.7 อัตราการว่างงานลดลงจากปีก่อนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจ้างงานนอกภาคเกษตรขยายตัวดี สำหรับเสถียรภาพต่างประเทศดุลบัญชีเดินสะพัดที่เกินดุลสูงอย่างต่อเนื่องทำให้ทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น ขณะที่ยอดคงค้างหนี้ต่างประเทศปรับลดลงตามลำดับ

การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ทิศทางการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาท

ในปี พ.ศ.2545 ค่าเงินบาทเคลื่อนไหวอยู่ระหว่าง 40.3-44.21 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ โดยมีค่าเฉลี่ยทั้งปี พ.ศ.2545 อยู่ 43 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าขึ้นร้อยละ 3.3 เมื่อเทียบกับปีก่อน ทั้งนี้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี 2545 จนถึงช่วงกลางปี หลังจากนั้นค่าเงินบาทปรับตัวอ่อนค่าลงในช่วงหลังของปี

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

เนื่องจากในปี พ.ศ.2545 มีความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ดังนั้น จึงขอแบ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวออกเป็นช่วง ดังนี้

1. การแข็งค่าขึ้นของเงินบาทในช่วงครึ่งแรกของปีมีผลจากปัจจัยภายนอกเป็นสำคัญ กล่าวคือ ค่าเงินบาทปรับแข็งขึ้นตามค่าเงินเยนญี่ปุ่น เนื่องจากภาพการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกายังไม่ชัดเจน และปัญหาเรื่องการตบแต่งบัญชี อย่างไรก็ดีปัจจัยภายในที่สนับสนุนให้เงินบาทแข็งค่าขึ้น ได้แก่ ทิศทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของไทย ทั้งตัวเลขการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมที่สูงกว่าตลาดคาดการณ์ และอุปสงค์ในประเทศฟื้นตัวชัดเจนทำให้มีเงินทุนจากต่างประเทศไหลเข้า ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

2. ในช่วงครึ่งปีหลังของปี พ.ศ.2545 ค่าเงินบาทมีแนวโน้มอ่อนค่าอย่างต่อเนื่อง โดยหลังจากที่เงินบาทแข็งค่าที่สุดในรอบปีในเดือนกรกฎาคมที่ 40.38 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และได้ปรับอ่อนค่าลงอย่างรวดเร็ว โดยมีสาเหตุมาจากการที่กองทุนในสหรัฐอเมริกา ได้ขายหุ้นในภูมิภาคเอเชีย เพื่อชดเชยผลการขาดทุนเนื่องจากการลงทุนในสหรัฐอเมริกา รวมทั้งความกังวลเกี่ยวกับสงครามในตะวันออกกลาง การอ่อนค่าลงของค่าเงินเยน และภาวะตลาดหุ้นของเอเชียที่เริ่มซบเซาลง รวมทั้งปัจจัยภายในจากการเร่งซื้อดอลลาร์ของนักลงทุนต่างชาติเพื่อป้องกันความเสี่ยง และการชำระหนี้ต่างประเทศของภาครัฐที่มีอย่างต่อเนื่อง ในช่วงครึ่งปีหลัง ทำให้ค่าเงินบาทอ่อนลงที่ระดับ 44.15 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในเดือนตุลาคม

3. ในช่วงสองเดือนสุดท้ายของปี พ.ศ.2545 ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้นและมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นจากความไม่มั่นใจในเศรษฐกิจอเมริกา ในขณะที่ภาพรวมของเศรษฐกิจของไทยดีขึ้น

3. มาตรการที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยน

ไม่มีมาตรการใดเป็นพิเศษ นอกจากการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราโดยการปรับปรุงแบบรายงานประจำวันต่าง ๆ

ภาพรวมของเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในปี พ.ศ.2546

ภาพรวมเศรษฐกิจไทย

เศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ.2546 ขยายตัวร้อยละ 6.7 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.4 ในปีก่อนหน้านี้ แม้ว่าในช่วงครึ่งแรกของปีความไม่แน่นอนของสถานการณ์สงครามระหว่างสหรัฐฯ กับอิรัก ความกังวลเกี่ยวกับโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) ได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของภาคเอกชนบ้าง ทำให้มีการเลื่อนการลงทุนบางส่วนออกไประยะหนึ่ง ประกอบกับรายได้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวลดลงค่อนข้างรุนแรง แต่ในช่วงไตรมาสที่ 3 เศรษฐกิจไทยก็กลับมาขยายตัวดีขึ้น ทั้งนี้แรงขับเคลื่อนของเศรษฐกิจมาจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนและการส่งออก อีกทั้งภาครัฐยังมีบทบาทสำคัญผ่านนโยบายทวิภาค (Dual Track Policy) ซึ่งเน้นการกระตุ้นกิจกรรมภายในประเทศของภาคเอกชน และการส่งเสริมความเข้มแข็งของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยการให้สินเชื่อและความรู้ในด้านการบริการจัดการควบคู่ไปกับการเพิ่มรายได้จากต่างประเทศผ่านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการค้าในภูมิภาคและการแสวงหาตลาดส่งออกใหม่

สภาพคล่องในระบบการเงินที่ยังคงมีสูง ประกอบกับการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายของ ธปท. ในเดือนมิถุนายนจากร้อยละ 1.75 ต่อปี เหลือร้อยละ 1.25 ต่อปี ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยลดลง ซึ่งภาวะดอกเบี้ยต่ำนี้มีส่วนสนับสนุนการใช้จ่ายของเอกชน และลดภาระต้นทุนการกู้ยืมของภาคธุรกิจ มีผลให้การปล่อยสินเชื่อของธนาคารเพิ่มขึ้น ในภาคอุตสาหกรรม การค้าและการส่งออก รวมทั้งสินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลและที่อยู่อาศัยที่ขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดีตลอดทั้งปี พ.ศ. 2546 อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.8 สูงขึ้นจากร้อยละ 0.7 ในปีก่อน เนื่องจากราคาอาหารสดและพลังงาน ส่วนอัตราการว่างงานมีเพียงร้อยละ 2.2 และหนี้สาธารณะลดลงมาต่ำกว่าร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ด้านต่างประเทศ ดุลบัญชีเดินสะพัดยังคงเกินดุลจากทั้งดุลการค้าและดุลบริการ เงิน โอน และรายได้ส่งผลให้ทางการสามารถชำระหนี้คืนแก่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF Package) ก่อนกำหนดได้เกือบ 2 ปี ระดับทุนสำรองระหว่างประเทศของไทยอยู่ในเกณฑ์มั่นคง โดย ณ สิ้นปี อยู่ที่ 42.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นกว่า 3 เท่าของหนี้ต่างประเทศระยะสั้น

การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ทิศทางการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาท

ในปี พ.ศ.2546 ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเคลื่อนไหวอยู่ระหว่าง 39.21-43.15 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และค่าเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ 41.50 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ หรือแข็งค่าขึ้นร้อยละ 3.6 จากค่าเฉลี่ยของปีก่อน

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

เนื่องจากในปี พ.ศ.2546 มีความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ดังนั้นจึงขอแบ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวออกเป็นช่วงดังนี้

2.1 ในช่วงปีแรกของปี ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นจากปัจจัยสนับสนุนทั้งภายนอกและภายในประเทศที่สำคัญได้แก่ ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับสงครามระหว่างสหรัฐกับอิรัก ขณะที่เศรษฐกิจของสหรัฐฯ ยังไม่ฟื้นตัว นอกจากนั้นภาวะเศรษฐกิจที่ดีต่อเนื่องตามการขยายตัวของการใช้จ่ายภาคเอกชนและการส่งออก ทำให้มีเงินทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ดี ค่าเงินบาทในช่วงครึ่งแรกของปีมีความผันผวนและอ่อนค่าลงเป็นบางช่วงสั้น ๆ จากปัจจัยภายนอก ที่สำคัญคือ ความกังวลเกี่ยวกับสงครามและการแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) และการปรับตัวตามค่าเงินในภูมิภาคโดยเฉพาะค่าเงินเยน

2.2 สำหรับในช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2546 ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างชัดเจน โดยแข็งค่าสูงสุดในรอบปีในเดือนตุลาคมที่ระดับ 39.21 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการแข็งค่าเงินบาท ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานในประเทศที่ดีและความเชื่อมั่นต่อเศรษฐกิจไทย การปรับตัวสูงขึ้นของดัชนีตลาดหลักทรัพย์ไทย การปรับเพิ่มอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศไทยจากสถาบันจัดอันดับในต่างประเทศไทยจากสถาบันจัดอันดับในต่างประเทศ อีกทั้งธนาคารแห่ง

ประเทศไทยได้ออกมาตรการป้องปรามการเก็งกำไรค่าเงินบาทในวันที่ 1 กันยายน และ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2546 เพื่อดูแลการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทไม่ให้เป็นไปในลักษณะการเก็งกำไร

3. มาตรการที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยน

ไม่มีมาตรการใดเป็นพิเศษ นอกจากการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราโดยการปรับปรุงแบบรายงานประจำวันต่าง ๆ

ภาพรวมของเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในปี พ.ศ.2547

ภาพรวมเศรษฐกิจไทย

เศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2547 ขยายตัวร้อยละ 6.1 ซึ่งยังเป็นอัตราการขยายตัวที่อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างสูง แม้จะมีการชะลอตัวของอุปสงค์ภายในประเทศทั้งการอุปโภคบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน แต่อุปสงค์ต่างประเทศในปีนี้อยู่ในเกณฑ์ ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกสูง แรงกระตุ้นเศรษฐกิจในปีนี้มาจากการลงทุนภาคเอกชนและการส่งออก ทั้งนี้ดัชนีการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 12.8 ชะลอตัวเล็กน้อยจากร้อยละ 13.6 ในปีก่อน ส่วนมูลค่าการส่งออกขยายตัวในอัตราร้อยละ 23.0 เติบโตจากปีก่อนร้อยละ 18.2 ในปีก่อน แต่ในส่วนดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนชะลอเล็กน้อย เนื่องจาก ความต้องการสินค้าคงทนที่เริ่มอิ่มตัว และความเชื่อมั่นของผู้บริโภคลดลง เนื่องจาก ราคาน้ำมันสูงขึ้น ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การระบาดของไข้หวัดนกที่อยู่ในสัปดาห์

การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ทิศทางการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาท

ในปี พ.ศ.2547 ค่าเงินบาทเคลื่อนไหวอยู่ระหว่าง 38.87–41.70 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และเฉลี่ยอยู่ที่ 40.28 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ หรือแข็งขึ้นร้อยละ 3 จากค่าเฉลี่ยปีก่อนหน้า

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

ปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้ค่าเงินบาทปรับแข็งขึ้น ได้แก่ ความเชื่อมั่นต่อค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ที่ลดลงจากการที่นักลงทุนยังกังวลเกี่ยวกับปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลงบประมาณของสหรัฐ ข่าวกการปรับค่าเงินหยวน การเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยของนักลงทุนต่างชาติ การปรับขึ้นดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยในเดือนสิงหาคม ตุลาคม และธันวาคม อย่างไรก็ตามในระหว่างปีค่าเงินบาทปรับตัวอ่อนลง เนื่องจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้ การระบาดของโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกที่ส่งผลกระทบต่อการส่งออก ปัญหาความไม่สงบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น และส่งผลให้บริษัทน้ำมันมีความต้องการซื้อดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น และการปรับตัวแข็งขึ้นของค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ เป็นบางช่วง อาทิ ภายหลังการประกาศตัวเลขทางเศรษฐกิจของสหรัฐ ที่ดีเกินการคาดการณ์ของตลาด และมีการคาดการณ์ว่าธนาคารสหรัฐ จะปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย

3. มาตรการที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยน

3.1 การปรับปรุงระเบียบควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ได้แก่ 1) เพิ่มวงเงินการขออนุญาตซื้อขาย ฝาก ถอนเงินตราต่างประเทศจากเดิมไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ เป็นตั้งแต่ 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือเทียบเท่า 2) เปลี่ยนแปลงวงเงินที่ผู้ส่งออกและผู้นำเข้าสินค้าต้องแจ้งรายการสินค้าจากเดิมวงเงินเกิน 500,000 บาท เป็นตั้งแต่ 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือเทียบเท่า

3.2 ประกาศกระทรวงการคลังและประกาศเข้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเป็นบุคคลรับอนุญาตและตัวแทนโอนเงินระหว่างประเทศ ได้แก่ 1) การประกอบธุรกิจบุคคลรับอนุญาตได้ขยายการสให้ใบอนุญาตแก่นิติบุคคลรายย่อยที่มีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านบาท และมีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยทั้งหมด 2) การประกอบธุรกิจตัวแทนโอนเงินระหว่างประเทศให้ประกอบธุรกิจได้เฉพาะรับโอนเงินตราต่างประเทศจากบุคคลในต่างประเทศ

เพื่อจ่ายเงินบาทให้ผู้รับในประเทศ และการโอนเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศตามคำขอของบุคคลในประเทศเพื่อจ่ายให้ผู้รับในประเทศ

ภาพรวมของเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในปี พ.ศ.2548

ภาพรวมเศรษฐกิจไทย

เศรษฐกิจไทยคงจะเผชิญกับการชะลอตัวครั้งรุนแรงที่สุดในรอบ 4 ปี โดยได้มีการขยายตัวร้อยละ 3.0 – 4.8 ทั้งนี้ต่ำกว่าการคาดการณ์ประมาณไว้เมื่อต้นปี ทั้งนี้เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลทำให้เศรษฐกิจไทยผันผวนได้แก่

1. เศรษฐกิจโลกชะลอตัว เนื่องจากโดยการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและการขาดดุลการค้าของเศรษฐกิจสหรัฐ และการที่ราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นและภาระจากการชดเชยราคาน้ำมัน เป็นผลให้เกิดการชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐฯ ยุโรปและญี่ปุ่นซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเอเชีย เพราะสามตลาดนี้เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของเอเชีย
2. ราคาน้ำมันดิบที่สูงขึ้นมาก โดยเฉพาะภายหลังที่เฮอริเคนแคทรินาได้สร้างความเสียหายแก่แท่นขุดเจาะน้ำมันในอ่าวเม็กซิโก โรงกลั่น และท่าเรือที่กระทบต่อการขนถ่ายน้ำมัน
3. การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยในครึ่งปีหลัง จะทำให้แรงกระตุ้นของการใช้จ่าย และการลงทุนลดลง
4. น้ำแล้ง สถานการณ์ความแห้งแล้ง ส่งผลต่อการผลิตข้าว มันสำปะหลัง และอ้อย นอกจากกระทบต่ออุตสาหกรรมบริเวณ Eastern Seaboard

ในด้านเสถียรภาพมีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่เพิ่มสูงขึ้นในปีนี้ เนื่องมาจากการขยายตัวของการนำเข้าตามกิจกรรมการลงทุนต่างๆ ซึ่งทำให้เห็นได้ว่า การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดจะยังคงเป็นประเด็นปัญหาทางเสถียรภาพ ที่จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายการเงินและนโยบายการคลังในปีนี้ โดยจากการขาดดุลดังกล่าวจะทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ยังคงจะต้องทยอยปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย เพื่อที่จะให้อัตราดอกเบี้ยของไทยขึ้นไปอยู่เหนือระดับอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยใน

ประเทศ รวมทั้งใกล้เคียงกับระดับอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศ ในขณะที่ด้านการคลังนั้น รัฐบาลควรที่จะต้องทบทวนการใช้จ่ายในโครงการขนาดใหญ่ต่าง ๆ หากโครงการเหล่านั้นส่งผลต่อการนำเข้าและการขาดดุลการค้าของประเทศ รวมทั้งรัฐบาลควรที่จะต้องรักษาวินัยทางการคลัง โดยพยายามที่จะรักษางบประมาณสมดุล เพราะการขาดดุลงบประมาณที่ยิ่งทำให้ปัญหาดุลบัญชีเดินสะพัดเลวร้ายลงไปอีก และจะกลายเป็นภาวะการขาดดุลคู่ (Twin Deficits) เหมือนกับที่สหรัฐฯ กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ ซึ่งอาจจะกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน จนมีผลต่อภาวะการลงทุนในตลาดทุน ตลอดจนกดดันค่าเงินบาทได้

การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ทิศทางการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาท

การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนก่อนช่วงผันผวน

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน

เนื่องจากในปีนี้อัตราแลกเปลี่ยนผันผวน ดังนั้นจึงได้แบ่งผลกระทบออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 ปัจจัยที่ส่งผลทำให้อัตราแลกเปลี่ยนอ่อนค่าลง ได้แก่ 1) ความผันผวนของราคาน้ำมัน เป็นทำให้เกิดการขาดดุลการค้า 2) ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) ความเชื่อมั่นในเงินดอลลาร์เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการประกาศตัวเลขทางเศรษฐกิจสหรัฐฯเพิ่มสูงขึ้นกว่าที่คาดการณ์ไว้ ในช่วงไตรมาสที่ 3 ประกอบกับธนาคารกลางสหรัฐฯ มีการปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย (Fed Funds Rate)

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลทำให้อัตราแลกเปลี่ยนแข็งค่าขึ้น ได้แก่ 1) การปรับตัวแข็งค่าขึ้นตามค่าเงินในภูมิภาค หลังจากจีนประกาศปรับระบบอัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ 31 กรกฎาคม ที่ผ่านมา 3) การปรับตัวดีขึ้นของดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วงปลายปี 4) การปรับตัวขึ้นของอัตราดอกเบี้ย

ภาพรวมของเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในปี พ.ศ.2549

ภาพรวมเศรษฐกิจไทย

เศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2549 ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อยจากปี พ.ศ.2548 เนื่องจากได้รับแรงขับเคลื่อนจากการส่งออกซึ่งขยายตัวสูง แม้ว่าอุปสงค์ภายในประเทศซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญเมื่อปีก่อนจะชะลอตัว โดยเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ราคาน้ำมันในตลาดโลก ซึ่งสูงขึ้นต่อเนื่องใน 3 ไตรมาสแรกของปี ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ ภาวะน้ำท่วมรุนแรงและยาวนาน ประกอบกับความไม่แน่นอนทางการเมือง ในปี พ.ศ.2549 ดุลบัญชีเดินสะพัดกลับมาเกินดุลจากการขยายตัวของการส่งออกที่ดี และการนำเข้าที่ขยายตัวชะลอลงตามอุปสงค์ของคนในประเทศประกอบกับการท่องเที่ยวที่ขยายตัวได้ดี

ด้านการค้าระหว่างประเทศ การส่งออกในปี พ.ศ.2549 ขยายตัวร้อยละ 17.4 เติบโตจากร้อยละ 15.0 ในปีก่อน ขณะที่การนำเข้าขยายตัวชะลอลง อยู่ที่ร้อยละ 7.0 ส่งผลให้ดุลการค้ากลับมาเกินดุล ที่ 2.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีนี้ จากที่เคยขาดดุล 8.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีก่อน เนื่องจากรายรับจากการท่องเที่ยวขยายตัวดี ส่งผลให้ดุลบัญชีเดินสะพัดในปี 2549 เปลี่ยนจากขาดดุล 7.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี พ.ศ.2548 มาเกินดุลที่ 3.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ด้านอัตราแลกเปลี่ยน ค่าเงินบาทเฉลี่ยทั้งปี พ.ศ.2549 อยู่ที่ 37.93 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนที่มีค่าเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ 40.29 บาท และเมื่อพิจารณาดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงซึ่งสะท้อนความสามารถในการแข่งขันด้านราคาการส่งออกก็อยู่ในทิศทางที่แข็งค่าขึ้นและแข็งค่าขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปลายปี โดยมีปัจจัยในประเทศที่สนับสนุนได้แก่ 1) ดุลบัญชีเดินสะพัดที่เกินดุลอยู่ในระดับสูง และ 2) เงินทุนไหลเข้ามาจำนวนมากเพื่อการลงทุนทางตรงและการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์และตลาดพันธบัตร อย่างไรก็ตามภายหลังจากที่ทางการออกมาตรการการดำรงเงินสดสำรองนำชำระระยะสั้น เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2549 การแข็งค่าของเงินบาทก็ชะลอ

ภาพรวมของเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในปี พ.ศ.2550

ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2550 โดยรวมยังคงขยายตัวได้ดีที่ร้อยละ 4.8 โดยมีแรงขับเคลื่อนที่สำคัญมาจากการส่งออกซึ่งสอดคล้องกับผลผลิตอุตสาหกรรมที่เร่งตัวขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ขณะที่อุปสงค์ในประเทศชะลอลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2549 ทั้งการบริโภคและการลงทุน แต่เริ่มมีสัญญาณฟื้นตัวในช่วงครึ่งปีหลัง เช่นเดียวกับการนำเข้าที่เร่งตัวขึ้น ด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดีจากดุลบัญชีเดินสะพัดที่เกินดุลอย่างต่อเนื่องและทุนสำรองระหว่างประเทศที่อยู่ในระดับสูง ในภาคการเกษตร ผลผลิตและราคาพืชผลสำคัญชะลอลงทำให้รายได้เกษตรกรจากการขายผลผลิตชะลอลงจากปีก่อนแต่ยังอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนการผลิตภาคอุตสาหกรรมขยายตัวในเกณฑ์สูง โดยดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ขยายตัวร้อยละ 8.2 เร่งขึ้นจากปีก่อนตามการผลิตในหมวดอิเล็กทรอนิกส์ หมวดเครื่องใช้ไฟฟ้า หมวดเครื่องหนัง และเคมีภัณฑ์ ซึ่งเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นสำคัญ ส่วนอัตราการใช้กำลังการผลิตในปี พ.ศ. 2550 อยู่ที่ ร้อยละ 74.6 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 73.9

ด้านอัตราแลกเปลี่ยน ค่าเงินบาทเฉลี่ยทั้งปี พ.ศ.2550 อยู่ที่ 34.56 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนที่มีค่าเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ 37.93 บาท การอ่อนค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ และการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดอย่างต่อเนื่องเป็นสำคัญ ทั้งนี้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เฉลี่ยในเดือนธันวาคมเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อนแข็งค่าขึ้นร้อยละ 6.3 อย่างไรก็ดี ดัชนีค่าเงินบาท (NEER) และดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง (REER) แข็งค่าขึ้นร้อยละ 1.4 และ 1.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ภาพรวมของเศรษฐกิจและการส่งออกไทยกับการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน ปี พ.ศ. 2541-2550

ปี	ภาพรวมเศรษฐกิจและการส่งออก	อัตราแลกเปลี่ยน		
		ทิศทาง	ปัจจัย	มาตรการที่เกี่ยวข้อง
2541	หดตัวถึงร้อยละ 8 จากลดลงของการใช้จ่ายในประเทศ ทั้งด้าน การบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชน และรัฐบาล, การว่างงานเพิ่มสูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูง	ค่าเงินบาทอ่อนค่าลง ก่อนช่วงฟื้นฟวน	ค่าเงินบาทอ่อนค่าลง แต่ยังคงมีปัจจัยให้ค่าเงินแข็งค่าขึ้น ได้แก่ วิกฤตการณ์ทางการเงิน ได้แก่ วิกฤตการณ์การเงินเริ่มคลี่คลาย, ความไม่มั่นใจในเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย ทำให้นักลงทุนหันมาลงทุนในประเทศไทย, การได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ	1. การจำกัดการถือครองเงินตราต่างประเทศเพื่อการเก็งกำไร 2. การยกเลิกมาตรการแบ่งแยกตลาดเงินประเทศ 3. การแก้ไขปัญหาขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ
2542	เศรษฐกิจไทย ขยายตัวดีขึ้นประกอบกับแรงเสริมจากการฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศซึ่งเป็นผลจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายภาครัฐเป็นสำคัญ สำหรับการส่งออกแม้จะขยายตัวได้ดี	ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้น	ปัจจัยที่ทำให้ค่าเงินอ่อน ปัจจัยภายนอก อาทิ วิกฤตการณ์การเงินในบราซิล และการโจมตีดอลลาร์ฮ่องกง ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ การคาดการณ์ในเรื่องของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มสูงขึ้น ปัจจัยที่ทำให้ค่าเงินแข็งค่า อาทิ สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือหลายแห่งได้ปรับมุมมองของธนาคารพาณิชย์บางแห่งมีเสถียรภาพมากขึ้น และการประกาศตัวเลขทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นกว่าที่คาดการณ์ไว้, ธนาคารแห่งประเทศไทยเข้าวัดในการปล่อยสภาพคล่องเงินบาทให้กับผู้ที่ไม่มีถิ่นฐานในประเทศ	นโยบายการป้องกันปรามการเก็งกำไรค่าเงินบาท

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปี	ภาพรวมเศรษฐกิจและการส่งออก	อัตราแลกเปลี่ยน		
		ทิศทาง	ปัจจัย	มาตรการที่เกี่ยวข้อง
2543	เศรษฐกิจไทยปี 2543 ยังคงอยู่ในช่วงฟื้นตัว คาดว่าจะขยายตัวระหว่างร้อยละ 4.0-4.5 ซึ่งไม่แตกต่างจากปีก่อนมากนัก โดยการขยายตัวชะลอตัวลงในช่วงครึ่งหลังของปี ตามการบริโภคภาคเอกชนและการลงทุนรวม ขณะที่ภาครัฐระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้นเพราะต้องการควบคุมการก่อหนี้ภาครัฐไม่ให้สูงเกินไป อุปสงค์ภายในประเทศซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจึงขยายตัวไม่สูง	ค่าเงินบาทมีแนวโน้มอ่อนลง	ปัจจัยทำค่าเงินบาทอ่อนลง อาทิ การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยสหรัฐต่อเนื่องกัน, การอ่อนค่าของสกุลในภูมิภาคโดยเฉพาะรูเปียนอินโดนีเซียและเปโซฟิลิปปินส์, ปัจจัยลบจากความไม่แน่นอนทางการเมือง, ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น	1. การขายหลักทรัพย์เงินตราต่างประเทศต่อให้ลูกค้าในประเทศ 2. การอนุญาตให้บริษัทหลักทรัพย์ส่งเงินไปลงทุนซื้อหลักทรัพย์ต่างประเทศ 3. การระงับสิทธิการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรการป้องปรามการเก็งกำไรอนาคตด้วย 4. การปรับปรุงแบบรายงานการซื้อขายเงินต่างประเทศ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปี	ภาพรวมเศรษฐกิจและการส่งออก	อัตราแลกเปลี่ยน		
		ทิศทาง	ปัจจัย	มาตรการที่เกี่ยวข้อง
2544	การขยายตัวประมาณร้อยละ 1.5 หรือสูงกว่านี้เล็กน้อย มีรายจ่ายภาครัฐเป็นปัจจัยกระตุ้นสำคัญ - เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดยังเกินดุลแต่ต่ำกว่าปีก่อน เนื่องจากการลดลงของการส่งออกเป็นสำคัญ และในส่วนของสภาพคล่องของระบบการเงินยังสูงในปีนี้มีเงินฝากมากกว่าสินเชื่อ	ค่าเงินบาทเคลื่อนไหวตามค่าเงินเยนเป็นหลัก	ปัจจัยที่ทำให้อ่อนค่า อาทิ เศรษฐกิจมีแนวโน้มชะลอตัว รวมทั้งความไม่ชัดเจนของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ผลกระทบจากความไม่แน่นอนทางการเมืองประเทศเพื่อนบ้าน ปัจจัยที่ทำให้แข็งค่า อาทิ ภาวะของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาชะลอตัวลงกว่าที่คาดการณ์, ความมั่นใจต่อค่าเงินบาทปรับตัวดีขึ้นเนื่องจากหนี้ภาระหนี้ต่างประเทศลดลง และเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับความมั่นคง	ไม่มีมาตรการใดเป็นพิเศษ นอกจากการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราโดยการปรับปรุงแบบรายงานประจำวันต่างๆ
2545	เศรษฐกิจมีการขยายตัวประมาณ 5% แต่เป็นการขยายตัวท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่ และมีภาวะสงครามระหว่างสหรัฐฯ อิรัก	โดยเฉลี่ยค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นเทียบปีก่อนหน้า	ปัจจัยที่ทำให้อ่อนค่า การที่กองทุนในสหรัฐอเมริกา ได้ขายหุ้นในภูมิภาคเอเชีย ปัจจัยที่ทำให้แข็งค่า เนื่องจากภาพการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา ยังไม่ชัดเจน, ทิศทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของไทย	ไม่มีมาตรการใดเป็นพิเศษ นอกจากปรับปรุงแบบรายงานประจำวันต่างๆ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปี	ภาพรวมเศรษฐกิจและการส่งออก	อัตราแลกเปลี่ยน		
		ทิศทาง	ปัจจัย	มาตรการที่เกี่ยวข้อง
2546	เศรษฐกิจไทยในปี ขยายตัวร้อยละ 6.7 แม้ว่าในช่วงครึ่งแรก ของปีความไม่แน่นอน ของสถานการณ์ สงครามระหว่าง สหรัฐฯ กับอิรัก ความ กังวลเรื่องโรคร้าย (SARS) ปัจจัยสำคัญ มาจากการขยาย ตัวอย่างต่อเนื่องของ ภาคเอกชนและการ ส่งออก และภาครัฐมี บทบาทสำคัญผ่าน นโยบายทวิภาค (Dual Track Policy) - สภาพคล่องในระบบ การเงินที่ยังคงมีสูง เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ ในเกณฑ์ดี และหนี้ สาธารณะลดลง, ทางการสามารถชำระหนี้ คืนแก่กองทุน IMF ก่อนกำหนดได้เกือบ 2 ปี	ค่าเงินบาท แข็งค่าขึ้น อย่าง ต่อเนื่อง	ปัจจัยที่ทำให้อ่อนค่า อาทิ การกังวล เกี่ยวกับสงครามและการแพร่ระบาดของ โรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน รุนแรง (SARS) และการปรับตัวตาม ค่าเงินในภูมิภาคโดยเฉพาะค่าเงินเยน ปัจจัยที่ทำให้แข็งค่า เศรษฐกิจของ สหรัฐฯ ยังไม่ฟื้นตัว นอกจากนั้น ภาวะเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องตามการ ขยายตัวของการใช้จ่ายภาคเอกชน และการส่งออก ทำให้มีเงินทุนจาก ต่างประเทศเข้ามาลงทุนในตลาด หลักทรัพย์ไทยเป็นจำนวนมาก ปัจจัยพื้นฐานในประเทศที่ดีและความ เชื่อมั่นต่อเศรษฐกิจไทย การปรับตัว สูงขึ้นของดัชนีตลาดหลักทรัพย์ไทย, การปรับเพิ่มอันดับความน่าเชื่อถือของ ประเทศไทยจากสถาบันจัดอันดับใน ต่างประเทศ, ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ออกมาตรการป้องปรามการ เก็งกำไรค่าเงินบาท	ไม่มีมาตรการใดเป็น พิเศษ นอกจากการ ควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงินตรา โดยการปรับปรุง แบบรายงาน ประจำวันต่างๆ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปี	ภาพรวมเศรษฐกิจและ การส่งออก	อัตราแลกเปลี่ยน		
		ทิศทาง	ปัจจัย	มาตรการที่เกี่ยวข้อง
2547	เศรษฐกิจขยายตัวร้อยละ 6.1 ซึ่งยังเป็นอัตราการขยายตัวที่อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างสูงต่อเนื่องจากปีก่อนหน้านี้แม้จะมีการชะลอตัวของอุปสงค์ภายในประเทศทั้งการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน แต่อุปสงค์ต่างประเทศในปีนี้อยู่ในเกณฑ์ดี ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกสูงแรงกระตุ้นเศรษฐกิจในปีนี้มาจากการลงทุนภาคเอกชนและการส่งออก แต่ในส่วนดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนชะลอเล็กน้อย เนื่องจากความต้องการสินค้าคงทนที่เริ่มอิ่มตัว และความเชื่อมั่นของผู้บริโภคลดลงเนื่องจากราคาน้ำมันสูงขึ้น ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้	ค่าเงินบาทแข็ง ค่าขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง	ปัจจัยที่ทำให้อ่อนค่า อาทิ การระบาดของโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกที่ส่งผลกระทบต่อการส่งออก ปัญหาความไม่สงบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น ปัจจัยที่ทำให้แข็งค่า อาทิ ความเชื่อมั่นต่อค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ที่ลดลงจากการที่นักลงทุนยังกังวลเกี่ยวกับปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลงบประมาณของสหรัฐ ข่าวกการปรับค่าเงินหยวน การเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยของนักลงทุนต่างชาติ การปรับขึ้นดอกเบี้ยนโยบายของรพท.	มาตรการปรับปรุง ระเบียบควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงิน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปี	ภาพรวมเศรษฐกิจและการส่งออก	อัตราแลกเปลี่ยน		
		ทิศทาง	ปัจจัย	มาตรการที่เกี่ยวข้อง
2548	เศรษฐกิจไทยคงจะเผชิญกับการชะลอตัวครั้งรุนแรงที่สุดในรอบ 4 ปี โดยได้มีการขยายตัวร้อยละ 3.8 – 4.8 ทั้งนี้ต่ำกว่าการคาดการณ์ประมาณไว้เมื่อต้นปี ทั้งนี้เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลทำให้เศรษฐกิจไทยผันผวนได้แก่เศรษฐกิจโลกชะลอตัว , ราคาน้ำมันดิบที่สูงขึ้นมาก , การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยในครึ่งปีหลังจะทำให้แรงกระตุ้นของการใช้จ่าย และการลงทุนลดลง, น้ำแล้ง สถานการณ์ความแห้งแล้ง - ในด้านเสถียรภาพมี การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่เพิ่มสูงขึ้นในปี	การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนค่อนข้างผันผวน	ปัจจัยทำให้อ่อนค่า อาทิ ความผันผวนของราคาน้ำมัน เป็นทำให้เกิดการขาดดุลการค้า , ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ , ความเชื่อมั่นในเงินดอลลาร์เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการประกาศตัวเลขทางเศรษฐกิจสหรัฐเพิ่มสูงขึ้นกว่าที่คาดการณ์ไว้ในช่วงไตรมาสที่ 3 ประกอบกับธนาคารกลางสหรัฐฯ มีการปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ปัจจัยทำให้แข็งค่า อาทิ การปรับตัวแข็งค่าขึ้นตามค่าเงินในภูมิภาค หลังจากจีนประกาศปรับระบบอัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ 31 กรกฎาคม ที่ผ่านมา , การปรับตัวดีขึ้นของดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วงปลายปี , การปรับตัวขึ้นของอัตราดอกเบี้ย	ธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่ได้ประกาศ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปี	ภาพรวมเศรษฐกิจและ การส่งออก	อัตราแลกเปลี่ยน		
		ทิศทาง	ปัจจัย	มาตรการที่เกี่ยวข้อง
2549	ในด้านอุปสงค์ เครื่องจักรบริโภค และการลงทุนภาคเอง ชนมิติศทางชะลง ต่อเนื่อง ในด้านอุป ทาน รายได้จาก การเกษตรอยู่ในเกณฑ์ ดี ผลผลิตด้าน อุตสาหกรรมยัง ขยายตัวได้อย่าง ต่อเนื่อง เสถียรภาพทาง เศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี	การ เคลื่อนไหว ของอัตรา แลกเปลี่ยน ค่อนข้างทรง ตัว โดย เคลื่อนไหว ในทิศทาง แคบ ๆ	สำหรับปี 2549 ค่าเงินบาทเฉลี่ยอยู่ที่ 37.93 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย 38.64 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2548 ที่ค่าเงินบาทมิติศทางที่ผันผวนค่อนข้างมากจากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัว , ราคาน้ำมันดิบที่สูงขึ้นมาก , การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยในครึ่งปีหลังจะทำให้แรงกระตุ้นของการใช้จ่ายและการลงทุนลดลง, น้ำแข็งสถานการณ์ความแห้งแล้ง	ธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่ได้ประกาศ
2550	เศรษฐกิจไทยยังคง ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ตามเครื่องชี้การลงทุน และการส่งออกยังคง ขยายตัวในเกณฑ์ดี ดัชนีผลผลิต อุตสาหกรรม ขยายตัว ร้อยละ 8.2 เมื่อเทียบกับ ปีก่อน	การ เคลื่อนไหว ของอัตรา แลกเปลี่ยน เคลื่อนไหว ในทิศทาง แคบ ๆ	สำหรับปี 2550 ค่าเงินบาทเฉลี่ยอยู่ที่ 34.56 บาทต่อดอลลาร์ สหรัฐฯ แข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย 37.93 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2549 จากการเกินดุลเดินสะพัดอย่างต่อเนื่องและการอ่อนค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นสำคัญ	ติดตามเฝ้าระวัง ปัญหาสินเชื่อเพื่อที่ อยู่อาศัยสำหรับผู้กู้ที่ มีความน่าเชื่อถือต่ำ (Suprime)

ภาวะการนำเข้าและส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ของประเทศไทย

ภาวะการนำเข้า

เครื่องคอมพิวเตอร์ในยุคแรก ๆ มีขนาดใหญ่ ประสิทธิภาพการทำงานต่ำ และมีการพัฒนาตามลำดับ จนกระทั่งเป็นไมโครคอมพิวเตอร์และเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กที่มีขนาดเล็กสามารถพกพาได้สะดวก ยิ่งไปกว่านี้ยังสามารถต่อพ่วงเข้ากับอุปกรณ์สำนักงานอัตโนมัติประเภทอื่นๆ อาทิ เครื่องโทรสาร โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรืออุปกรณ์เพิ่มเติมประเภทโมเด็มเพื่อติดต่อในรูปแบบของอินเทอร์เน็ตได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ความต้องการเครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น โดยพิจารณาได้จากมูลค่าการนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลาดนำเข้าที่สำคัญของประเทศไทยได้แก่ ประเทศจีนและสหรัฐอเมริกา ซึ่งมูลค่าการนำเข้าจากประเทศจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้น เพราะสินค้าเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่นำเข้าจากประเทศนั้นมีราคาถูก ซึ่งประเทศจีนมีศักยภาพในการผลิตสินค้าปัจจัยการผลิตหลายอย่างที่มีราคาถูกและคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ อย่างไรก็ตามมูลค่าการนำเข้าลดลงเหลือเพียง 1,755.76 ล้านดอลลาร์ฯ ซึ่งมีการลดลงจากปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 3.61 ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการนำเข้าจากประเทศจีนและประเทศสหรัฐลดลง โดยในปี พ.ศ. 2546 ประเทศมีมูลค่าการนำเข้าจากประเทศจีนลดลงร้อยละ 11.65 เนื่องจากการที่ประเทศจีนได้รับผลกระทบจากโรคระบาด ทำให้ประเทศไทยมีการนำเข้าจากประเทศจีนลดลง ในขณะที่ตลาดรองอย่างประเทศสหรัฐอเมริกามีการขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่มีอัตราที่ชะลอตัวลงจากปี พ.ศ. 2545 โดยมีการขยายเพียงร้อยละ 5.24 ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากปัญหาการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในประเทศสหรัฐอเมริกานอกจากนี้การที่ประเทศจีนมีสินค้าที่ถูกกว่าก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ประเทศไทยนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาน้อยลง

ภาวะการส่งออก

อุตสาหกรรมส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ของประเทศไทยนั้น จัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการส่งออกที่มีการขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี มูลค่าการส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์มีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด จนในปี พ.ศ.2544 มีมูลค่าการส่งออกที่ชะลอตัวลง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลง ซึ่งส่งผลให้ตลาดส่งออกหลักของไทยนำเข้าลดลง โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีน โดยในปี พ.ศ.2544 มีมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ลดลงเหลือ 1,779.59 ล้านดอลลาร์ฯ โดยลดลงร้อยละ 10.52 จากปี พ.ศ.2543 อย่างไรก็ตาม

ตามอุตสาหกรรมเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ของประเทศไทยยังสามารถขยายตัวได้ดี โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมาก็มีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2545 มีมูลค่าการส่งออกสูงถึง 2,817.59 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 58.33 จากปี พ.ศ.2544 และยังเพิ่มขึ้นอีกในปี พ.ศ.2546 ที่มีมูลค่าการส่งออก 4,500.38 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 59.72 จากปี พ.ศ.2545 เนื่องจากการอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ในประเทศจีนได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลของประเทศจีนเป็นอย่างมาก ทั้งในรูปของดอกเบี้ยต่ำ การยกเว้นภาษี และการเข้าร่วมทุนของบริษัทซอฟต์แวร์ของประเทศ เป็นต้น ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกา มีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกไม่สูงมากนัก โดยในปี พ.ศ.2544 มีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 7.24 จากปี พ.ศ. 2545 ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากปัญหาเศรษฐกิจในประเทศสหรัฐ ที่ไม่อาจฟื้นตัวได้ตามที่มีการคาดหมายกัน รวมทั้งสถานการณ์ความไม่แน่นอนของการก่อร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นได้

นโยบายและมาตรการของรัฐบาล

รัฐบาลได้วางนโยบายเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์ของประเทศไทยด้วยการให้การส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออก โดยใช้นโยบายและมาตรการต่างๆ ดังนี้

1. การสนับสนุนทางการเงินเพื่อวิจัยและพัฒนาโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน
2. การจัดตั้งสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมที่ให้การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน
3. การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมและเขตพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก โดยให้สิทธิประโยชน์ เช่น การลดหย่อนและยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักร ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบสำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก
4. การสร้างระบบสนับสนุนและธุรกรรมการผลิตที่เป็นมาตรฐานสากล เช่น การจัดตั้งระบบธุรกรรมเพื่อการซื้อขายและแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนระหว่างผู้ผลิต

5. การเพิ่มมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตภายในประเทศ เช่น การสนับสนุนให้มีการผลิตชิ้นส่วนและส่วนประกอบหลักของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่ครบวงจร

6. การสร้างระบบการจัดการที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น การยกระดับทักษะของผู้ประกอบการและผู้บริหารในด้านการจัดการ การพัฒนาทักษะแรงงาน

ปัญหาและอุปสรรค

แม้ว่าอุตสาหกรรมเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์ของประเทศไทยจะมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วก็ตาม แต่เนื่องจากอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีและเงินลงทุนสูง ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมประเภทนี้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมภายในประเทศให้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคของอุตสาหกรรมประเภทนี้พอจะสรุปได้ดังนี้ คือ

1. เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต

เนื่องจากอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตสูง อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งประเทศไทยยังไม่สามารถพัฒนาพื้นฐานทางเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์เพียงพอที่จะผลิตชิ้นส่วนหรือออกแบบผลิตภัณฑ์เอง ภาวะการผลิตในปัจจุบันจึงต้องอาศัยผู้ประกอบการที่มีเทคโนโลยีในการผลิตจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ เช่น เทคโนโลยีจากประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และไต้หวัน เป็นต้น และไม่ค่อยมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเป็นการพัฒนารากฐานของอุตสาหกรรมในระยะยาว

2. วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต

เนื่องจากอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์พื้นฐานที่เป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนที่จะมาเชื่อมโยงอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ของประเทศไทยยังพัฒนาไม่เพียงพอ ทำให้ต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศจำนวนมาก เช่น ไอซี ไดโอด คาปาซิเตอร์ แม่เหล็ก สแตนด์เลส และสารเคมีต่างๆ เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดต้นทุนการนำเข้า เช่น ค่าขนส่ง ภาษีนำเข้า เป็นต้น ทำให้การผลิตสินค้า

ในอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์ของประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมนี้สูง

3. การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์

เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีของประเทศไทยยังพัฒนาไม่มากนัก อีกทั้งยังขาดแผนการพัฒนอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน หน่วยงานภาครัฐบาลที่มีอยู่ เช่น ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติก็ไม่ได้ทำการวิจัยเพื่อสนองความต้องการของอุตสาหกรรมโดยตรงเนื่องจาก การคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่จะทำการวิจัยถูกกำหนดโดยทางศูนย์เอง แล้วจึงดึงเอกชนเข้าร่วมโครงการ ทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาในเชิงพาณิชย์เท่าที่ควร

4. แหล่งเงินทุน

เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจค่อนข้างมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน และอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินภายในประเทศสูง ทำให้ธุรกิจและอุตสาหกรรมต่างๆ กำลังเผชิญกับปัญหาด้านต้นทุนทางการเงินและการหาแหล่งเงินทุน เพื่อเข้ามาใช้ในการดำเนินธุรกิจ

5. อัตราแลกเปลี่ยน

จากการที่ประเทศไทยได้ประกาศใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2540 เป็นต้นมา ค่าเงินบาทของประเทศไทยมีความผันผวนมาก ซึ่งส่งผลต่อการส่งออกและนำเข้าเป็นอย่างมาก และจากการที่อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์เป็นการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นส่วนใหญ่ และยังต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง ทำให้ผู้ผลิตต้องมีการระงับจากการลดความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการมีต้นทุนการเงินที่สูงขึ้น

6. ทรัพยากรมนุษย์

เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังมีปัญหาในเรื่องการจัดการการศึกษาและการพัฒนาบุคลากร ทำให้ยังมีการขาดแคลนบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แม้ว่าจะมีความพยายามที่เน้นความสำคัญในเรื่องของทรัพยากรมนุษย์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 แล้วก็ตาม ดังนั้นจึงทำให้อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูงประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพสูงและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะด้านวิศวกรรมและแรงงานฝีมือ

ดังนั้นเพื่อพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ของประเทศไทยให้สามารถรักษาความได้เปรียบในการแข่งขัน จึงจำเป็นที่จะต้องรับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ในระดับมหภาค รวมทั้งการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของอุตสาหกรรมให้เพิ่มขึ้น

ภาวะการนำเข้าและส่งออกรถยนต์ของประเทศไทย

1. การส่งออก

ประเทศไทยเริ่มส่งออกรถยนต์สำเร็จรูปไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2530 เป็นการส่งออกรถยนต์ไปจำหน่ายยังประเทศบรูไน โดยบริษัท นิสสัน (ประเทศไทย) จำกัด

ปริมาณการส่งออกรถยนต์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 มีปริมาณการส่งออกรถยนต์จำนวน 14,020 คัน และเพิ่มเป็น 42,218 คันในปี พ.ศ.2540 ขยายตัวเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 201.13 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า และปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 181,471 คัน ในปี พ.ศ. 2545 โดยมีอัตราการขยายตัวของปริมาณการส่งออกโดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ.2539-2545 สูงถึงร้อยละ 64 ต่อปี ในช่วงที่ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจนั้นปริมาณการส่งออกรถยนต์เพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากกำลังซื้อภายในประเทศที่ลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่หดตัวลงอย่างรุนแรงทำให้มีกำลังการผลิตส่วนเกิน ผู้ผลิตรถยนต์ได้ปรับเปลี่ยนทิศทางการผลิตจากการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศมาเป็นการผลิตเพื่อส่งออกแทน ทำให้การขยายตัวของปริมาณการ

ส่งออกเพิ่มขึ้นและอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง ประกอบกับการดำเนินนโยบายของบริษัทแม่ ผู้ผลิตรถยนต์ในการใช้ประเทศไทยเป็นพันธมิตรร่วมกับบริษัทผู้ผลิตยนต์ระดับโลกดำเนินนโยบายลักษณะ Global Strategy เข้ามาใช้ไทยเป็นฐานการผลิตรถยนต์เพื่อส่งออกไปประเทศต่างๆ เป็นผลให้ปริมาณการส่งออกรถยนต์ของไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

โครงสร้างการส่งออกรถยนต์ส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นการส่งออกรถยนต์เพื่อการพาณิชย์โดยเฉพาะรถแวนและรถปิกอัพ โดยในปี พ.ศ.2550 การส่งออกรถยนต์เพื่อการพาณิชย์มีมูลค่าทั้งสิ้น 4,297.86 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่การส่งออกรถยนต์นั่งมีมูลค่าทั้งสิ้น 3,853.72 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับตลาดส่งออกรถยนต์ของประเทศไทยแบ่งเป็น 9 ตลาด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ตลาดอาเซียน

ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ถือเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของ ไทย ในปี พ.ศ.2547-2550 มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งรถยนต์นั่งจาก 867.07 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้นเป็น 1,024.95 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2548 และเพิ่มขึ้นอีกในปี พ.ศ. 2550 เป็น 1,253.11 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ในปี พ.ศ.2550 มูลค่าการส่งออกเพียง 276.12 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 6.42 ของมูลค่าการส่งออกรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ทั้งหมดของไทย ทั้งนี้ ตลาดอาเซียนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วเนื่องจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา

1.2 ตลาดเอเชียตะวันออก

ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน ฮองกง มูลค่าการส่งออกรถยนต์ของไทยไปยังตลาดเหล่านี้้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับตลาดส่งออกทั้ง 9 ตลาด เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้เป็นฐานการผลิตและส่งออกรถยนต์ที่สำคัญของโลก ในปี พ.ศ.2550 มูลค่าส่งออกรถยนต์นั่งและรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ไปยังตลาดเอเชียตะวันออกเท่ากับ 64.65 และ 12.15 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ

1.3 ตลาดตะวันออกกลาง

ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โอมาน กาตาร์ คูเวต เป็นต้น ประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางเป็นตลาดส่งออกใหม่ที่มีศักยภาพของไทยอีกภูมิภาคหนึ่งเนื่องจากเป็นประเทศผู้ผลิตและผู้ส่งออกน้ำมันดิบรายใหญ่ของโลก ทำให้ประชากรมีกำลังซื้อสูง โดยเฉพาะประเทศซาอุดีอาระเบียเป็นตลาดส่งออกอันดับสำคัญอันดับ 2 ของไทย รองจากออสเตรเลีย ในปี พ.ศ. 2550 ไทยส่งออกรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ไปยังตะวันออกกลางมีมูลค่าสูงถึง 1,023.68 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจาก 712.49 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ.2549 หรือมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 43.68 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ส่วนการส่งออกรถยนต์นั่งนั้นมีการขยายตัวในอัตราที่ลดลงคิดเป็นร้อยละ -12.41 ในช่วงเวลาเดียวกัน

1.4 ตลาดทวีปออสเตรเลีย

ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นตลาดส่งออกหลักของประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2547-2550 มูลค่าการส่งออกรถยนต์นั่งเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 96.92 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2547 เพิ่มเป็น 522.31 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2548 และเพิ่มขึ้นอีกในปี พ.ศ. 2550 เป็น 1,331.86 ล้านดอลลาร์สหรัฐซึ่งมีมูลค่าส่งออกเป็นอันดับ 1 เมื่อเทียบกับตลาดอื่นๆ ส่วนรถยนต์เพื่อการพาณิชย์นั้นมีมูลค่า 925.22 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ.2550 ทั้งนี้ ตลาดทวีปออสเตรเลียมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วเนื่องจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Area : TAFTA) และเขตการค้าเสรีไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership: CEP) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา

1.5 ตลาดสหภาพยุโรป

ในช่วงปี พ.ศ.2547-2550 การส่งออกรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ไปยังตลาดสหภาพยุโรปคิดเป็นสัดส่วนร้อยละโดยเฉลี่ย 30.87 ของการส่งออกรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ทั้งหมดของไทย แต่กลับพบว่าในปี พ.ศ.2550 การส่งออกรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ไปยังตลาดนี้มีมูลค่า 1,017.19 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากปี พ.ศ. 2549 ซึ่งมีมูลค่า 1,348.77 ดอลลาร์สหรัฐ ส่วนการส่งออกรถยนต์นั่งไปยังตลาดนี้คิดเป็นสัดส่วนร้อยละโดยเฉลี่ยเพียง 1.41 ของการส่งออกรถยนต์นั่งทั้งหมดของไทย ในปัจจุบันนี้ การค้าระหว่างประเทศเป็นไปอย่างเสรีมากขึ้น ประเทศต่างๆ จึงได้เริ่มหันมาใช้

มาตรการที่มีใช้ภายใน (Non-tariff barriers: NTBs) มากขึ้น สำหรับมาตรการที่สหภาพยุโรปใช้กับการส่งออกของประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่อยู่ในรูปของมาตรฐานสินค้า อาทิเช่น มาตรฐานความปลอดภัย มาตรฐานไอเสีย และมาตรฐานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มาตรฐานเหล่านี้มักจะมีแนวโน้มที่เข้มงวดขึ้นเสมอ ดังนั้นจึงเป็นอุปสรรคทางเทคนิคสำหรับผู้ผลิตไทยจำเป็นต้องผลิตให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดหากต้องการส่งออกไปยังตลาดดังกล่าว

1.6 ตลาดประเทศอื่นๆ ในทวีปยุโรป

ได้แก่ รัสเซีย สวิตเซอร์แลนด์ นอร์เวย์ ยูเครน ส่วนใหญ่ประเทศไทยจะส่งออกรถยนต์เพื่อการพาณิชย์มากกว่า ในปี พ.ศ.2550 มูลค่าส่งออกรถยนต์นั่งและรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ไปยังตลาดดังกล่าวเท่ากับ 2.77 และ 171.58 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ

1.7 ตลาดแอฟริกา

นับว่าเป็นตลาดใหม่สำหรับการส่งออกรถยนต์ของประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2548 มูลค่าการส่งออกรถยนต์นั่งเท่ากับ 27.69 ดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นเป็น 72.49 ดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ.2549 และเพิ่มอีกในปี พ.ศ. 2550 เป็น 164.73 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมีการขยายตัวโดยเฉลี่ย 92.52 ส่วนการส่งออกรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ก็มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน แต่ลดลงบ้างในปี พ.ศ.2550 ดังนั้นจึงเป็นตลาดที่น่าสนใจที่ประเทศไทยจะขยายการส่งออกไปยังตลาดดังกล่าวในอนาคต

1.8 ตลาดทวีปอเมริกา

ได้แก่ ชิลี เปรู เวเนซุเอลา ปานามา สหรัฐอเมริกา เป็นต้น เป็นตลาดส่งออกรถยนต์เดิมของประเทศไทย การส่งออกรถยนต์นั่งและรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ยังขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยในปี พ.ศ.2550 มีมูลค่าเท่ากับ 285.34 และ 424.51 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ

1.9 ตลาดอื่นๆ

ได้แก่ ปากีสถาน คาซัคสถาน ศรีลังกา เป็นต้น ในปี พ.ศ.2550 มูลค่าส่งออกรถยนต์นั่งและรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ไปยังตลาดดังกล่าวเท่ากับ 38.62 และ 203.43 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ

2. การนำเข้า

ผลจากการดำเนินนโยบายเปิดเสรีอุตสาหกรรมรถยนต์และการยกเลิกการห้ามนำเข้ารถยนต์สำเร็จรูปจากต่างประเทศในช่วงปี พ.ศ.2533-2534 ทำให้การนำเข้ารถยนต์สำเร็จรูปเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ.2540-2541 ทำให้การนำเข้าลดลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นแบบลอยตัวที่มีผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลง รถยนต์นำเข้าจึงมีราคาสูง รวมถึงการเพิ่มอากรขาเข้าและการเรียกเก็บอากรพิเศษเพิ่มเติมในการนำเข้ารถยนต์ ภายหลังช่วงวิกฤตเศรษฐกิจการนำเข้ารถยนต์ยังคงลดลง แต่ในปี พ.ศ.2545 การนำเข้ารถยนต์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นครั้งแรกโดยมีมูลค่าการนำเข้า 244.56 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

โครงสร้างการนำเข้าในช่วงปี พ.ศ. 2545-2550 ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้ารถยนต์นั่ง คิดเป็นร้อยละโดยเฉลี่ย 84.54 ของการนำเข้ารถยนต์ทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นการนำเข้ารถยนต์เพื่อการพาณิชย์โดยเฉพาะรถโดยสารและรถบรรทุกขนาดใหญ่ การนำเข้ารถยนต์นั่งเริ่มมีแนวโน้มลดลงในปี พ.ศ.2547 มีมูลค่าการนำเข้า 377.07 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงเป็น 254.91 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ.2549 และในปี พ.ศ.2550 ปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็น 258.63 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการนำเข้ารถยนต์เพื่อการพาณิชย์นั้นมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นและลดลงเช่นเดียวกัน ดังตารางที่ 4

ตลาดนำเข้ารถยนต์นั่งที่สำคัญของไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น เยอรมัน และฟิลิปปินส์ โดยในปี พ.ศ. 2550 การนำเข้ารถยนต์นั่งจากญี่ปุ่นมากที่สุด มีมูลค่า 88.44 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 34.20) รองลงมา ได้แก่ เยอรมัน 48.06 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 18.58) และฟิลิปปินส์ 40.08 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 15.50) ดังตารางที่ 5

โดยในปี พ.ศ. 2550 นำเข้ารถยนต์เพื่อการพาณิชย์จากญี่ปุ่นมีมูลค่า 20.69 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 28.17) รองลงมา ได้แก่ อินเดีย มีมูลค่า 10.29 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 14.01) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 4 มูลค่าการนำเข้ารถยนต์นั่งและรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ของประเทศไทยใน
ปี พ.ศ. 2545-2550

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ปี	รถยนต์นั่ง		รถยนต์เพื่อการพาณิชย์		รวม
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	
2545	183.83	75.17	60.73	24.83	244.56
2546	392.18	90.43	41.52	9.57	433.70
2547	377.07	88.87	47.22	11.13	424.29
2548	341.02	88.82	42.96	11.18	383.98
2549	254.91	86.04	41.37	13.96	296.28
2550	258.63	77.88	73.45	22.12	332.08

ที่มา: องค์การสหประชาชาติ (2551)

ตารางที่ 5 มูลค่าการนำเข้ารถยนต์นั่งจากแหล่งนำเข้าที่สำคัญของไทยในปี พ.ศ. 2547-2550

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า			
	2547	2548	2549	2550
1. ญี่ปุ่น	111.44	55.10	70.12	88.44
2. เยอรมัน	38.04	46.72	40.80	48.06
3. ฟิลิปปินส์	116.71	115.87	82.93	40.08
4. อินโดนีเซีย	82.92	90.32	29.14	31.91
5. สหราชอาณาจักร	10.01	17.23	10.06	13.99
6. สหรัฐอเมริกา	7.21	6.30	10.47	12.38
7. อิตาลี	2.97	2.40	2.83	2.29
8. เกาหลีใต้	1.43	-	0.83	1.49
9. ฝรั่งเศส	1.34	2.87	0.73	1.15
10. ออสเตรเลีย	1.09	0.95	0.92	-
อื่นๆ	3.91	3.26	6.08	18.84
รวม	377.07	341.02	254.91	258.63

ที่มา: องค์การสหประชาชาติ (2551)

ตารางที่ 6 มูลค่าการนำเข้ารถยนต์เพื่อการพาณิชย์จากแหล่งนำเข้าที่สำคัญของไทยใน
ปี พ.ศ. 2547-2550

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า			
	2547	2548	2549	2550
1. ญี่ปุ่น	28.04	12.02	23.56	20.69
2. อินเดีย	-	-	-	10.29
3. อินโดนีเซีย	-	-	0.89	9.56
4. แคนาดา	-	-	-	8.91
5. ลาว	0.82	-	0.18	2.62
6. เยอรมัน	1.32	9.10	0.08	1.63
7. สหรัฐอเมริกา	0.17	5.26	9.09	1.30
8. จีน	-	1.09	0.48	0.48
9. เกาหลีใต้	8.29	11.84	-	0.02
10. แอฟริกาใต้	1.74	2.03	4.74	-
อื่นๆ	6.84	1.62	2.35	17.95
รวม	47.22	42.96	41.37	73.45

ที่มา: องค์การสหประชาชาติ (2551)

ปัญหาและอุปสรรค

1. ในระยะยาว ต้นทุนการผลิตรถยนต์ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่สูงกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคที่กำลังพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์ของตน ด้วยเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ

1.1 ขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ เนื่องจากบัณฑิตใหม่ส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ตรง ไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติงานจริงมากเท่าที่ควรในอุตสาหกรรมในระหว่างที่เรียนอยู่ จึงไม่สามารถปฏิบัติงานได้ในระยะแรกต้องมีการอบรมและฝึกฝนก่อนการทำงานอย่างมาก ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนให้แก่ผู้ประกอบการ และยังขาดบุคลากรที่มีความพร้อมรองรับงานวิจัยและพัฒนาด้านรถยนต์

1.2 ผู้ผลิตชิ้นส่วนยังขาดความสามารถในการผลิตชิ้นส่วนที่มีความซับซ้อนที่อาศัยการผลิตความแม่นยำสูง ชิ้นส่วนต่างๆ ในรถยนต์นับวันจะซับซ้อนและต้องใช้เทคโนโลยีการผลิต

ที่สูงและแม่นยำขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งหากผู้ผลิตชิ้นส่วนในประเทศไม่สามารถปรับตัวเพื่อรองรับการผลิตชิ้นส่วนที่ซับซ้อนขึ้นได้ทัน ผู้ประกอบรถยนต์ก็มีความจำเป็นต้องพึ่งนโยบาย Global Sourcing นำเข้าชิ้นส่วนเหล่านั้นจากต่างประเทศ ซึ่งจะกลายเป็นต้นทุนที่สูงขึ้นเรื่อยๆ หากผู้ประกอบรถยนต์เหล่านี้ต้องนำเข้าชิ้นส่วนเป็นจำนวนมากในอนาคต จะทำให้การตั้งฐานการผลิตในประเทศไทยไม่เป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันอีกต่อไป

2. ประเทศไทยไม่ได้เป็นเจ้าของเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วน การพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นของบริษัทต่างประเทศ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีของบริษัทต่างประเทศอยู่ในวงจำกัดโดยจะถ่ายทอดเฉพาะเทคโนโลยีระดับพื้นฐาน ดังนั้นประเทศไทยไม่สามารถกำหนดทิศทางการลงทุนการตลาดเองได้ ต้องพึ่งพานโยบายจากบริษัทแม่ และผู้ประกอบการที่เป็นของคนไทยเองต้องจำยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ของผู้ประกอบการจากต่างประเทศ ดังนั้นผลประโยชน์ที่ได้จากอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนจะตกอยู่กับคนต่างชาติเป็นหลัก

3. นโยบายจากบริษัทแม่ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วน เนื่องจากผู้ประกอบรถยนต์และผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ลำดับที่ 1 (First Tier) เกือบทั้งหมดจะเป็นการลงทุนจากต่างประเทศ ดังนั้นบริษัทแม่ในต่างประเทศเป็นผู้กำหนดนโยบายและมาตรการในการดำเนินกิจการ ซึ่งมีโอกาสย้ายฐานการผลิตออกจากประเทศไทยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศจีน เกาหลีใต้ และได้หันได้ดำเนินนโยบายเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศด้วยนโยบายที่เอื้อต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ ด้วยปัจจัยเหล่านี้เอง ผู้ประกอบการที่อยู่ในประเทศไทยหรือจะเข้ามาลงทุนในประเทศไทยอาจย้ายฐานการผลิตจากประเทศไทยไปยังประเทศดังกล่าวได้

4. ตลาดภายในประเทศไทยมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับประเทศจีน ซึ่งอาจส่งผลให้ความน่าดึงดูดในการลงทุนของไทยดูด้อยลง จากการที่ผู้ประกอบการชาวต่างชาติไม่สามารถแสวงหาประโยชน์จากการประหยัดจากขนาดได้อย่างเต็มที่

นโยบายส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์

ปี พ.ศ. 2550 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ.2551-2555 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาประสิทธิภาพและผลิตภาพซึ่งเป็นรากฐานการเติบโตของผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่ยั่งยืน อันนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหา ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันให้กับภาคอุตสาหกรรมไทยให้สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ในเวทีการค้าโลก และเพื่อผลักดันให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการพัฒนาด้วยตนเอง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพ โดยความร่วมมือกับภาครัฐในการร่วมคิดร่วมทำ แนวทางการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ได้กำหนดเป้าหมายไว้ 3 ประการ คือ

เป้าหมายที่ 1 ผลิตภาพแรงงานของภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

เป้าหมายที่ 2 กลุ่มอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการภายใต้แผนแม่บทฯ ในปี พ.ศ.2551 มีจำนวน 13 กลุ่มอุตสาหกรรม และปี พ.ศ. 2555 จะเพิ่มขึ้นอีกไม่น้อยกว่า 25 กลุ่มอุตสาหกรรม

เป้าหมายที่ 3 ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการภายใต้แผนแม่บทฯ ในปี พ.ศ.2551 มีจำนวนไม่น้อยกว่า 4,500 โรงงาน และปี พ.ศ. 2555 จะเพิ่มขึ้นเป็น 9,000 โรงงาน

สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ได้รับอนุมัติงบประมาณดำเนินโครงการภายใต้แผนแม่บทฯ จำนวน 102.81 ล้านบาท ภายใต้ 3 โครงการหลัก คือ โครงการพัฒนาระบบบริหารการผลิต โครงการพัฒนานวัตกรรมเพื่อรองรับการลงทุนในอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเห็นชอบนโยบายส่งเสริมการผลิตรถยนต์ประหยัดพลังงานมาตรฐานสากล เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการสร้างฐานการผลิตรถยนต์ประเภทใหม่ที่ช่วยประหยัดพลังงานเชื้อเพลิงและลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ภาวะการนำเข้าและส่งออกแผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทย

ภาวะการนำเข้า

การนำเข้าแผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทย ส่วนมากนำมาเพื่อใช้ในการผลิตหรือเป็นอะไหล่ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในระยะเวลาที่ผ่านมา มูลค่าการนำเข้าแผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 ประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้าแผงวงจรไฟฟ้า 3,603.96 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ.2543 ที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงถึง 6,396.23 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 43.90 จากปี พ.ศ.2542 แต่ในปีพ.ศ. 2544 มูลค่าการนำเข้าลดลงเหลือเพียง 5,424.27 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีการลดลงจากปี พ.ศ.2543 ร้อยละ 15.15 เนื่องจากตลาดในประเทศยังฟื้นตัวไม่มากนัก ตามภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว อย่างไรก็ตาม มูลค่าการนำเข้าแผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ.2546 มีมูลค่าการนำเข้า 5,916.89 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 8.11 ซึ่งเป็นผลมาจากความต้องการใช้แผงวงจรไฟฟ้าที่มากขึ้นตามความต้องการใช้วัตถุดิบในการผลิตสินค้าประเภทเครื่องคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับการสนับสนุนจากภาครัฐบาล ช่วยให้อุตสาหกรรมนี้เจริญเติบโตได้ดี สำหรับตลาดนำเข้าที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งในปี พ.ศ.2546 มีมูลค่าการนำเข้า 2,130.67 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตลาดรอง ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์

ภาวะการส่งออก

การส่งออกในอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทยนั้น มีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 มูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกมากกว่าเพื่อจำหน่ายในประเทศ เนื่องจากตลาดในประเทศยังฟื้นตัวไม่มากนักจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว ประกอบกับบริษัทต่างชาติที่เป็นผู้ร่วมทุนช่วยขยายตลาดส่งออกและมีการย้ายฐานการผลิตมาลงทุนในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ผลจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวและมีการแข่งขันทางด้านราคาสูง ทำให้ในปี พ.ศ.2544 มูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทยลดลงเหลือ 3,487.95 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ.2543 ร้อยละ 21 แต่ต่อมามีมูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาต่อมา จนในปี พ.ศ.2546 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้า 4,637.37 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ

34.84 จากปี พ.ศ.2545 สาเหตุหนึ่งมาจากความต้องการแผงวงจรไฟฟ้าในต่างประเทศ ซึ่งเป็นตลาดหลักเพิ่มขึ้น ตามการขยายตัวของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ การที่บริษัท เอลต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) ผู้ผลิตชิ้นส่วนรายใหญ่ของโลก ได้ซื้อกิจการบริษัท แอสคอมเอ็นจิเนียริงของสวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นผู้ผลิตสวิตช์พลาสมาแผงวงจรไฟฟ้าอันดับ 6 ของโลก ทำให้ต้นทุนการผลิตครบวงจรลดลงและสามารถขยายตลาดในยุโรปได้ สำหรับตลาดส่งออกที่สำคัญของประเทศไทยได้แก่ ประเทศไต้หวัน โดยในปี พ.ศ. 2546 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออก 797.94 ซึ่งมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 143.13 ในขณะที่ตลาดรองลงมา ได้แก่ ประเทศเนเธอร์แลนด์และสหรัฐอเมริกาโดยในปี พ.ศ. 2546 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออก 676.12 และ 588.85 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ

นโยบายและมาตรการของรัฐบาล

รัฐบาลได้วางนโยบายเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทยด้วยการให้การส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออก โดยใช้นโยบายและมาตรการต่างๆ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและกิจกรรมส่งเสริม

1.1 นโยบายของรัฐบาลได้เริ่มให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการผลิตแผงวงจรไฟฟ้ามาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ซึ่งรัฐบาลได้จัดอุตสาหกรรมหมวดนี้เข้าเป็นหนึ่งในหมวดอุตสาหกรรมวิศวกรรมวิศวกรรม และได้จัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (National Electronics and Computer Technology Center: NECTEC) ในการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปสู่การผลิตทางอุตสาหกรรมที่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ตลอดจนสนับสนุนการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรม

1.2 นโยบายการกำหนดมาตรการทางภาษีนำเข้า ส่งออก การคืนภาษีตามมาตรา 19 ตรี การชดเชยภาษีส่งออก เพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านภาษีด้านต้นทุนการผลิตสูง จากการต้องเสียภาษีวัตถุดิบนำเข้า เช่น แผ่นเวเฟอร์ ลวดตัวนำ และสารเคมีต่างๆ

1.3 กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาตลาด ได้แก่

1.3.1 สนับสนุนส่งเสริมการลงทุนระหว่างผู้ผลิตในประเทศไทยกับผู้ผลิตจากต่างประเทศเพื่อจะได้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตได้

1.3.2 การให้คำปรึกษา แนะนำ โดยกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และพลังงาน รวมทั้งกระทรวงอุตสาหกรรม ตลอดจนมาตรการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้า

1.3.3 การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน โดยผ่านธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย(Export and Import Bank of Thailand: EXIM BANK) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

2. มาตรการควบคุมทางการค้าและภาษี

2.1 มาตรการทางการค้า รัฐบาลได้ปล่อยให้มีการนำเข้าและส่งออกแผงวงจรไฟฟ้าโดยเสรี

2.2 มาตรการทางภาษี จะยึดหลักเกณฑ์การให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากรโดยแบ่งแยกตามเขตการลงทุนและช่วงเวลาที่ถูกกฎหมายส่งเสริมการลงทุนมีผลบังคับใช้

2.2.1 ภาษีขาเข้า เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต และส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออก ได้แก่ ลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรกึ่งหนึ่งในการลงทุน และยกเว้นอากรขาเข้าในการลงทุน ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบภายในเวลา 1 ปี ในการลงทุนในเขตกรุงเทพและปริมณฑล เป็นต้น

2.2.2 ภาษีขาออก ได้รับยกเว้นอากรขาออกสำหรับแผงวงจรไฟฟ้าที่ส่งออกหรือนำเข้าเพื่อส่งออกเป็นระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่น่าเข้าครั้งแรก

2.2.3 ภาษีเงินได้ได้รับอนุญาตให้หักเงินได้พึงประเมินจำนวนเท่ากับร้อยละ 5 ของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จากการส่งออกเป็นระยะเวลา 10 ปี นับแต่วันที่มียาได้จากการประกอบกิจการนั้น ทั้งนี้รายได้จากการส่งออกของปีนั้นจะต้องไม่ต่ำกว่ารายได้จากการส่งออกเฉลี่ยของ 3 ปีซ้อนหลัง ยกเว้น 2 ปีแรก

2.2.4 การขอคืนภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิ หากนำเข้าวัตถุดิบเพื่อผลิตผสมประกอบ หรือการบรรจุใหม่เป็นสินค้าเพื่อการส่งออก โดยเสียภาษีเป็นอากรขาเข้าเป็นเงินสดหรือใช้การรับรองของธนาคาร (Bank Guarantee) มาค้ำประกัน เมื่อผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปแล้วให้นำหลักฐานมายื่นขอคืนภาษีอากรได้

2.2.5 การชดเชนภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในประเทศ เมื่อทำการส่งออกสินค้า จะได้สิทธิประโยชน์จากการชดเชยค่าภาษีอากร ได้แก่ ภาษีอากรขาเข้า ภาษีการค้า ภาษีเทศบาล และภาษีสรรพสามิตที่มีอยู่ในมูลค่าของวัตถุดิบ อุปกรณ์ อะไหล่ เครื่องจักร เชื้อเพลิงและพนักงานที่ใช้ในการผลิตสินค้า แต่ไม่รวมถึงภาษีเงินได้ ค่าภาคหลวง และภาษีอากรที่ได้ขอคืนตามกฎหมายอื่นแล้ว ผู้ส่งออกจะได้รับเงินชดเชยค่าภาษีอากรในรูปของบัตรภาษี เมื่อส่งสินค้าออกนอกประเทศแล้ว

ปัญหาและอุปสรรค

1. อุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทยยังขาดอุตสาหกรรมสนับสนุนภายในประเทศที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากลและปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการ ตลอดจนยังไม่มีอุตสาหกรรมต้นน้ำ (Upstream) อันได้แก่อุตสาหกรรมซึ่งผลิตวัตถุดิบและสินค้าถึงสำเร็จรูปแก่อุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้าต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมผลิตแผ่นเวเฟอร์วงจรรวมจุลภาค เป็นต้น ซึ่งช่วยก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์แผงวงจรไฟฟ้าสำเร็จรูปสูงขึ้น

2. เทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่อุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้าในประเทศไทยยังขาดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตลอดจนขาดแคลนเงินทุนในการวิจัยและพัฒนา ทำให้อุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้าในประเทศไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าและการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ขณะที่ประเทศคู่แข่งอันได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย มีการตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย

3. จากการที่ประเทศไทยทำการปรับลดภาษีระหว่างประเทศจากความตกลงการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) นั้นคือได้ว่าเป็นประโยชน์เฉพาะสินค้าสำเร็จรูปวัตถุดิบและสินค้ากึ่งสำเร็จรูปที่สามารถทำการผลิตได้ในประเทศสมาชิกกลุ่ม AFTA เท่านั้น ขณะที่วัตถุดิบและสินค้ากึ่งสำเร็จรูปที่ประเทศไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าจากประเทศนอกกลุ่ม AFTA เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลีและไต้หวัน ซึ่งมีการนำเข้าในสัดส่วนที่สูง ส่งผลให้อุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทยเสียเปรียบประเทศคู่แข่งเช่น ประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย เป็นต้น ที่ปรับลดภาษีวัตถุดิบและสินค้ากึ่งสำเร็จรูปที่นำเข้าจากประเทศนอก AFTA ขณะที่สามารถใช้สิทธิของ AFTA ในการส่งสินค้าเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์

ในบทนี้จะนำผลการศึกษาและวิเคราะห์ที่ได้มาตอบถึงวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อตอบถึงผลกระทบโดยรวมจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนต่อการส่งออก เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และแผงวงจรไฟฟ้า
2. เพื่อตอบถึงภาพรวมการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงจากการส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และแผงวงจรไฟฟ้า
3. เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความเร็วในการปรับตัวเข้าสู่จุดดุลยภาพของสินค้าทั้ง 3 อุตสาหกรรมหากเกิดการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งออก และอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ใช้การวิเคราะห์ถดถอย (Regression) โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงและการส่งออก จึงได้กำหนดความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปรที่สำคัญดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ คือ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real Effective Exchange Rate: REER) ซึ่งเป็นตัวแทนของอัตราแลกเปลี่ยน
2. ตัวแปรตาม คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าหมวดต่างๆ ณ ราคาคงที่ รวม 3 หมวด ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า

ในการศึกษาได้มีการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปของ Natural logarithm เพื่อให้ได้แบบจำลองที่มีลักษณะตามสมมติฐานเบื้องต้นของการประมาณค่าโดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด โดยในการศึกษา

จะใช้เครื่องมือ Co-integration และ error correction method ของ Engle และ Granger (1987) ในการประมาณค่าความสัมพันธ์และทิศทางในการปรับตัวระยะสั้นของการส่งออก โดยกำหนดให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษามีลักษณะเป็นเส้นตรง ซึ่งสามารถเขียนความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\text{LNExp}_{i,t} = f(\text{LNREER}_t)$$

โดยที่ $\text{Exp}_{i,t}$ = มูลค่าการส่งออก ราคาคงที่ของสินค้าหมวดที่ i ($i = 1,2,3$) ณ เวลาที่ t
 REER_t = ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง
 ณ เวลาที่ t และเขียนความสัมพันธ์นี้ในรูปสมการเชิงเส้นตรงทั่วไป ได้ดังนี้

$$\text{LNCOMP}_t = a_1 + b_1 \text{LNREER}_t + e_1 \quad (1)$$

โดยที่ LNCOMP_t = มูลค่าการส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ ณ ราคาคงที่

$$\text{LNCARS}_t = a_2 + b_2 \text{LNREER}_t + e_2 \quad (2)$$

โดยที่ LHCARS_t = มูลค่าการส่งออกรถยนต์และส่วนประกอบ ณ ราคา คงที่

$$\text{LNCIRCUIT}_t = a_3 + b_3 \text{LNREER}_t + e_3 \quad (3)$$

โดยที่ LNCIRCUIT_t = มูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้า ณ ราคา คงที่

การทดสอบ Unit root

การทดสอบ Unit root ของตัวแปรต่างๆ ครั้งนี้ได้ใช้การทดสอบ ADF (Augmented Dicky Fuller

$$(\text{ADF test}) \text{ ดังสมการ } \Delta X_t = \theta X_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta X_{t-1} + \varepsilon_t \quad (4)$$

โดยค่าพารามิเตอร์ที่ต้องการทดสอบ คือ θ โดยกำหนดสมมติฐานในการทดสอบ ดังนี้

$$H_0: \theta = 0 \text{ (ข้อมูลมีลักษณะ ไม่นิ่ง)}$$

$$H_a: \theta < 0 \text{ (ข้อมูลมีลักษณะ นิ่ง)}$$

การทดสอบทำได้โดยการเทียบค่าสถิติของ θ ที่คำนวณได้ กับค่าที่เหมาะสมในตาราง ADF หรือกับค่าวิกฤต MacKinnon โดยทดสอบว่า ถ้าค่าสถิติของ θ ที่คำนวณได้ในสมการ สมการลงความเห็นได้ว่ามี θ ค่าเป็นลบ ก็จะสามารถสรุปได้ว่า ปฏิเสธ H_0 : ซึ่งเป็นการยอมรับ $H_0: \theta < 0$ และ X_t จะต้องมีการ integration of order zero นั่นคือ X_t มีลักษณะนิ่ง (stationary) และถ้าเราไม่สามารถปฏิเสธ $H_0: \theta = 0$ หมายความว่า X_t มีลักษณะไม่นิ่ง (nonstationary)

ตารางที่ 7 การทดสอบ Unit Root ของตัวแปร

	ADF Test statistic	LNREER	LNCAR	LNCOM	LNCIRCUIT
I(0)	Intercept	-1.34	-2.66*	-0.81	-1.62
	Intercept and trend	-1.82	-3.24*	-2.39	-4.27***
	none	0.27	0.43	1.59	1.06
I(1)	Intercept	-3.8***	-5.53***	-5.54***	-6.64***
	Intercept and trend	-4.44***	-5.54***	-5.48***	-6.62***
	none	-3.81***	-5.54***	-5.30***	-6.49***
ระดับนัยสำคัญ		0.01***	0.05**	0.1*	

ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรแต่ละตัวเป็นดังตารางที่ 4 ซึ่งพบว่า ตัวแปรที่ stationary ณ ระดับ integration of order zero หรือ I (0) มี 2 ตัว ประกอบด้วย มูลค่าการส่งออกรถยนต์และ ส่วนประกอบ และ มูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้า ขณะที่ มูลค่าการส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์ และส่วนประกอบ มีความนิ่งที่ระดับ integration of order one หรือ I (1)

ในการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มี Integration of order ต่างกันนั้น Engle และ Granger ได้เสนอให้ใช้การประมาณค่าความสัมพันธ์โดยวิธี Co-integration แทนการใช้สมการถดถอยโดย วิธี OLS ปกติ ซึ่งทำได้โดยการถดถอยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ณ ระดับ integration of order เดียวกัน ดังนั้นจึงต้องทำการประมาณค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรจากระดับ integration of order one หรือ I (1) โดยทำการ First Difference ตัวแปรทั้งหมด แล้วจึงทำการถดถอยเพื่อหาความสัมพันธ์ระยะยาวต่อไป

การทดสอบการร่วมกันไปด้วยกัน

การทดสอบการร่วมกันไปด้วยกัน หรือ Co-integration เป็นการทดสอบเพื่อหาความมีอยู่จริงของความสัมพันธ์ในระยะยาวระหว่างมูลค่าการส่งออก ณ ราคาคงที่ ในหมวดต่าง ๆ กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง เราสามารถทำได้โดยการใช้ส่วนที่เหลือ (Residuals) หรือ $\hat{e}_t$ จากสมการถดถอย (regression equation) ที่ผ่านการทดสอบ Unit root แล้วนั้น มาทำการถดถอยด้วยสมการดังต่อไปนี้

$$\Delta \hat{e}_t = \gamma \hat{e}_{t-1} + v_t \quad (5)$$

การทดสอบ Co-integration ทำโดยนำค่า γ ในสมการที่ (5) ไปเปรียบเทียบกับค่าที่เหมาะสมในตาราง ADF หรือกับค่าวิกฤต MacKinnon โดยที่มีสมมติฐานของการทดสอบดังนี้

$$H_0: \gamma = 0 \quad (\text{ไม่มี Co-integrated})$$

$$H_a: -2 < \gamma < 0 \quad (\text{มี Co-integrated})$$

ถ้าสามารถลงความเห็นได้ว่า γ มีค่าเป็นลบระหว่าง $-2 < \gamma < 0$ โดยรูปแบบสมการที่ใช้ในการทดสอบ Unit root ของ $\hat{e}_t$ จะต้องเป็นสมการที่ไม่มีค่าคงที่และแนวโน้ม (None) เท่านั้น ซึ่งหากเป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าว ก็จะสามารถปฏิเสธ H_0 หรือสรุปผลการทดสอบได้ว่าตัวแปรที่มีลักษณะไม่นิ่ง (Non-stationary) ในสมการที่กำหนดขึ้นนั้น มีลักษณะเป็น Co-integration กัน

ผลการทดสอบการร่วมกันไปด้วยกัน (Co-integration) ของ $\hat{e}_t$ จากสมการถดถอยที่ได้ทำการ First Difference ตัวแปรเพื่อให้มีระดับ Integration of order เดียวกัน เป็นดังตารางที่ 7 โดยผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าค่า $\hat{e}_t$ ของทุกสมการถดถอย มีคุณสมบัติ stationary ณ ระดับ I(0) ในรูปแบบสมการการทดสอบที่ไม่มีค่าคงที่และแนวโน้ม (None) ที่ระดับนัยสำคัญ 1% จึงสามารถสรุปผลการทดสอบได้ว่าแบบจำลองความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกในหมวดสินค้าต่าง ๆ ณ ราคาคงที่ มีความสัมพันธ์ในระยะยาวกับดัชนีค่าเงินที่แท้จริง

ตารางที่ 8 ผลการศึกษาการร่วมกันไปด้วยกันของข้อมูล

ค่า residual ($\hat{\epsilon}_t$) ของตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์การ ทดสอบ Cointegrated (-2 < $r < 0$)	ADF test statistic I(0), none	สรุปผล ความสัมพันธ์ใน ระยะยาวของตัว แปร
$\hat{\epsilon}_t$ CAR	-0.96	-4.93***	มี cointegrated
$\hat{\epsilon}_t$ COM	-1.25	-5.31***	มี cointegrated
$\hat{\epsilon}_t$ CIRCUIT	-1.17	-5.84***	มี cointegrated

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าค่า $\hat{\epsilon}_t$ ของทุกสมการถดถอย มีคุณสมบัติ Stationary ณ ระดับ I(0) ในรูปแบบสมการการทดสอบที่ไม่มีค่าคงที่ และแนวโน้ม (None) ที่ระดับนัยสำคัญ 1% จึงสามารถสรุปผลการทดสอบได้ว่าแบบจำลองความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกในหมวดสินค้าต่าง ๆ ณ ราคาคงที่ มีความสัมพันธ์ในระยะยาวกับดัชนีค่าเงินที่แท้จริง

เมื่อสามารถสรุปได้ว่า มูลค่าการส่งออกสินค้าแต่ละหมวด ณ ราคาคงที่ มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวกับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(ดัชนีค่าเงิน) จึงเขียนความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกสินค้าแต่ละหมวด กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง) ในรูปสมการที่แสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ตารางที่ 9 แบบจำลอง Co-integration สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกรถยนต์กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกรถยนต์กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง				
	DLNCAR	=	C	DLNREER
ค่าพารามิเตอร์			0.00	-1.69
ค่า t-stat			0.67	-2.79
P-value			0.50	0.01
R ²	0.31		R ² adjust	0.28
F-stat	0.00		DW.	1.94

ตารางที่ 10 แบบจำลอง Co-integration สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกคอมพิวเตอร์กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกคอมพิวเตอร์กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง				
	DLNCOM	=	C	DLNREER
ค่าพารามิเตอร์			0.01	-1.66
ค่า t-stat			1.53	-2.50
P-value			0.13	0.01
R ²	0.22		R ² adjust	0.202
F-stat	0.00		DW.	2.218

ตารางที่ 11 แบบจำลอง Co-integration สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้ากับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้ากับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง			
	DLNCIRCIUT =	C	DLNREER
ค่าพารามิเตอร์		0.01	-2.35
ค่า t-stat		1.46	-3.57
P-value		0.15	0.00
R ²	0.28	R ² adjust	0.25
F-stat	0.00	DW.	2.00

จากตารางที่ 9-11 สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออก กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง)ได้ดังนี้

1. ค่า Coefficient เป็นลบ แสดงว่ามูลค่าการส่งออกกับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงลดลง มูลค่าส่งออกจะสูงขึ้น หรือในทางกลับกัน เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเพิ่มขึ้น มูลค่าการส่งออกจะลดลง จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ค่าเงินบาทเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกของไทย โดยหากเงินบาทแข็งค่าขึ้น จะกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านราคา หากปัจจัยอื่นคงที่ มูลค่าการส่งออกจะลดลง

2. สีนค่าทั้ง 3 หมวด อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกได้อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากค่า P-value ของสินค่าทั้ง 3 หมวด มีค่าต่ำกว่า 0.1

3. ค่า R² เป็นค่าสถิติที่แสดงว่า ตัวแปรต้น สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้มากน้อยเพียงไร จากผลการศึกษาพบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง)

สามารถอธิบายความเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าในหมวดอุตสาหกรรมรถยนต์ได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเรียงลำดับจาก มากไปน้อย ดังนี้

3.1 หมวดอุตสาหกรรมรถยนต์มีค่าสถิติ R^2 สูงที่สุดในบรรดาสินค้าทั้ง 3 หมวด โดยมีค่าสถิติ R^2 เท่ากับ 0.31 หรือหมายความว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง)มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าในหมวดอุตสาหกรรมรถยนต์ถึงร้อยละ 31 ขณะที่การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกอีกร้อยละ 69 เป็นผลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้ใส่ในแบบจำลองนี้ ขณะที่ adjust R^2 ที่มีความหมายเหมือนกับ R^2 แต่มีการปรับให้ค่ามีความถูกต้องมากขึ้นโดยการขจัดผลของจำนวนตัวแปรอิสระออกไป ของสินค้าในหมวดอุตสาหกรรมรถยนต์เท่ากับ 0.28 สูงสุดเมื่อเทียบกับสินค้าทั้ง 3 หมวด

3.2 หมวดสินค้าประเภทแผงวงจรไฟฟ้า โดยมีค่าสถิติ R^2 เท่ากับ 0.28 หรือหมายความว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง)มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าในหมวดอุตสาหกรรมรถยนต์ถึงร้อยละ 28 ขณะที่การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกอีกร้อยละ 72 เป็นผลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้ใส่ในแบบจำลองนี้ ขณะที่ adjust R^2 ที่มีความหมายเหมือนกับ R^2 แต่มีการปรับให้ค่ามีความถูกต้องมากขึ้นโดยการขจัดผลของจำนวนตัวแปรอิสระออกไป ของสินค้าในหมวดแผงวงจรไฟฟ้ามีค่าเท่ากับ 0.25

3.3 หมวดสินค้าคอมพิวเตอร์ เป็นหมวดสินค้าที่มีค่าสถิติ R^2 น้อยที่สุดคือ โดยค่าสถิติ R^2 เท่ากับ 0.22 หมายความว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง) มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าในหมวดคอมพิวเตอร์ได้เพียงร้อยละ 22 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกในหมวดสินค้าคอมพิวเตอร์อีกร้อยละ 78 เป็นผลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้ใส่ในแบบจำลองขณะที่ค่า adjust R^2 ที่มีความหมายเหมือนกับ R^2 แต่มีการปรับให้ค่ามีความถูกต้องมากขึ้นโดยการขจัดผลของจำนวนตัวแปรอิสระออกไป ของสินค้าในหมวดคอมพิวเตอร์ มีค่าเท่ากับ 0.202 น้อยที่สุดในสินค้าออกทุกหมวด

4. เมื่อพิจารณาสมการอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง)สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกได้อย่างมีนัยสำคัญ พบว่า ค่าสถิติ R^2 จะอยู่ระหว่าง 0.22 – 0.31 ซึ่งไม่สูงนัก จึงอาจกล่าวได้ว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง)เป็นเพียงหนึ่งในหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออก สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ

การศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออก ที่พบว่าส่วนใหญ่ให้น้ำหนักกับตัวแปรความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือ ความเจริญเติบโตทางรายได้ของประเทศคู่ค้า ว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลในการอธิบายมูลค่าการส่งออก (กองนโยบายเศรษฐกิจมหภาค, 2545. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2542)

การทดสอบแนวทางการปรับตัวสู่ดุลยภาพ

เมื่อสามารถสรุปได้ว่าความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวระหว่างตัวแปรมีอยู่จริงได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปของการศึกษา คือ การพิจารณาการปรับตัวสู่ดุลยภาพระยะยาว (long-run equilibrium) หรือ การเคลื่อนไหวของตัวแปรที่ตอบสนองต่อขนาดของการนอกดุลยภาพ (disequilibrium) ในระยะสั้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้อาศัยแบบจำลอง error correction model ของ Gujarati เป็นตัวแบบในการศึกษา ดังนี้

$$\Delta y_t = a_1 + a_1 \hat{e}_{t-1} + a_3 \Delta x_t + \mu_t \quad (7)$$

ผลการศึกษาการปรับตัวสู่ดุลยภาพระยะยาว (Long – run equilibrium) และขนาดของการเคลื่อนไหวนอกดุลยภาพ (disequilibrium) ในระยะสั้นของการส่งออกต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง) แสดงในตารางที่ 12 โดยสามารถอธิบายผลการศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ	ค่า P-value
RCAR (-1)	-0.61	0.00
RCOM (-1)	-0.58	0.00
RCIRCUIT (-1)	-0.54	0.00

1. ค่าสัมประสิทธิ์การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ แสดงถึงความเร็วในการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว (Speed of adjustment) ของมูลค่าสินค้าส่งออกหมวดต่าง ๆ ณ ราคาคงที่ แต่ไม่สามารถบอกขนาดของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง) ที่จะมีต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าหมวดใด

2. สินค้าทั้ง 3 หมวด อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง) สามารถอธิบายการเปลี่ยนของมูลค่าการส่งออกได้อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากค่า P-value ของสินค้าทั้ง 3 หมวด มีค่าต่ำกว่า 0.1

3. สำหรับสินค้าออกทั้ง 3 หมวด ซึ่งผลการศึกษาจากตารางที่ 9-11 ระบุว่ามีความสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 นั้น สามารถแสดงผลการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพดังนี้

3.1 มูลค่าการส่งออกสินค้าในหมวดอุตสาหกรรมรถยนต์ปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพได้เร็วที่สุดด้วยค่าสถิติ $P\text{-value} = 0.50$

3.2 รองมาเป็นสินค้าในหมวดแผงวงจรไฟฟ้า ด้วยค่าสถิติ $P\text{-value} = 0.15$

3.3 สินค้าหมวดคอมพิวเตอร์ปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะได้ช้าที่สุด คือมีค่าสถิติ $P\text{-value} = 0.13$

บทที่ 6

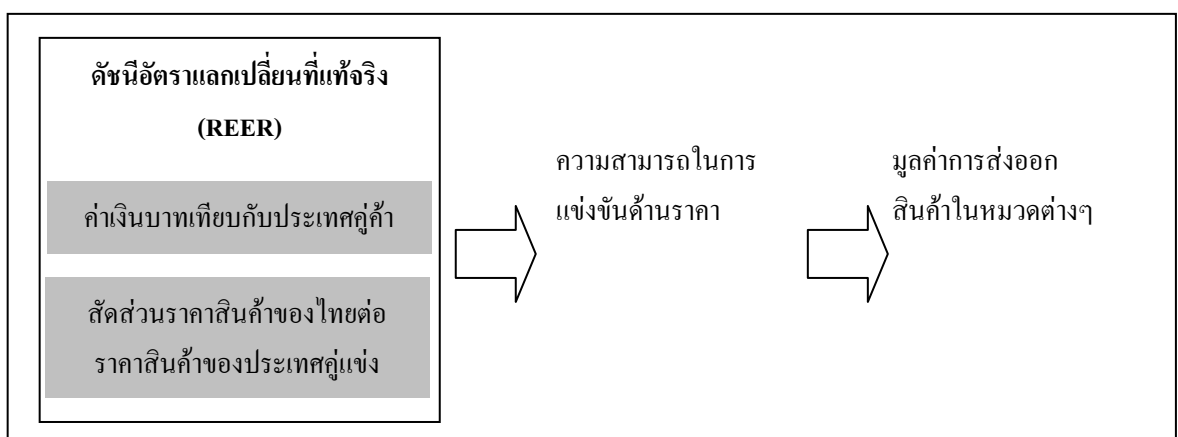
สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ค่าเงินบาทมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอย่างชัดเจนมาตั้งแต่ต้นปี 2549 โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้ผู้ประกอบการที่มีรายได้หลักจากการส่งออกต่างกังวลว่าจะกระทบให้มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยลดลง เนื่องจากเมื่อเงินบาทแข็งค่าขึ้น จะทำให้ราคาสินค้าไทยสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าของประเทศคู่แข่ง ดังนั้น จึงมีความน่าสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาข้อสรุปว่า ความผันผวนของค่าเงินที่แท้จริงมีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของสินค้าอุตสาหกรรมหลัก ทั้ง 3 ชนิดของไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่และอย่างไร

การศึกษานี้มีตัวแปรที่ใช้เป็นตัวแทนค่าเงินบาท คือ ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง เนื่องจากดัชนีค่าเงินที่แท้จริงเป็นตัวชี้วัดระดับความสามารถทางการแข่งขันด้านราคาในทางการค้าระหว่างประเทศได้อย่างเหมาะสม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2542) ซึ่งสามารถแสดงการส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างค่าเงินบาท ดัชนีอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง และมูลค่าการส่งออก ได้ดังภาพที่

4

ภาพที่ 4 การส่งผ่าน การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนไปยังมูลค่าการส่งออกสินค้า
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

จะเห็นได้ว่า มีการส่งผ่านผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในค่าเงินบาท ไปยังอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง เพราะปัจจัยที่จะกำหนดการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงนั้น มาจากค่าเงินบาทเทียบกับประเทศคู่ค้า (ส่วนใหญ่ใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยน) และสัดส่วนราคาสินค้าของไทยต่อราคาสินค้าของประเทศคู่แข่ง ดังนั้น เมื่อค่าเงินบาทเปลี่ยนแปลงจะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง และส่งผ่านไปยังความสามารถทางการแข่งขันด้านราคาในตลาดส่งออก ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดมูลค่าการส่งออก

6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง) และการส่งออกสินค้าในหมวดต่าง ๆ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม ทั้ง 3 หมวด ดังกล่าว ในลักษณะผกผันกัน กล่าวคือ เมื่อค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น จะส่งผลทำให้มูลค่าการส่งออกลดลง ตรงข้าม หากค่าเงินบาทอ่อนค่าลง มูลค่าการส่งออกจะสูงขึ้น และเมื่อพิจารณาอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(ดัชนีค่าเงิน)ที่แท้จริงซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านราคาในตลาดส่งออก เทียบกับประเทศคู่แข่ง พบว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศไทย ยังคงต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง ซึ่งแสดงว่าประเทศไทยยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการแข่งขันด้านราคาเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง โดย ณ ปี 2549 ระดับอัตราแลกเปลี่ยนของไทยอยู่ที่ระดับ 85.4 ซึ่งเป็นระดับที่ยังต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง

อย่างไรก็ดีอัตราแลกเปลี่ยนของค่าเงินบาทเป็นเพียงหนึ่งในหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออก อย่างไรก็ตาม อัตราแลกเปลี่ยนของค่าเงินบาทเป็นเพียงหนึ่งในหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออก (ค่า R^2 adjust อยู่ในช่วงระหว่าง 22 – 31%) โดยปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษา เช่น การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า โดยจากการศึกษาภาวะการส่งออกของประเทศไทย ช่วงปี 2549 ถึงต้นปี 2550 พบว่าการส่งออกยังคงขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องท่ามกลางภาวะค่าเงินบาทที่ยังคงแข็งค่า

6.2 ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีผลต่อการส่งออกสินค้า ทั้ง 3

หมวด

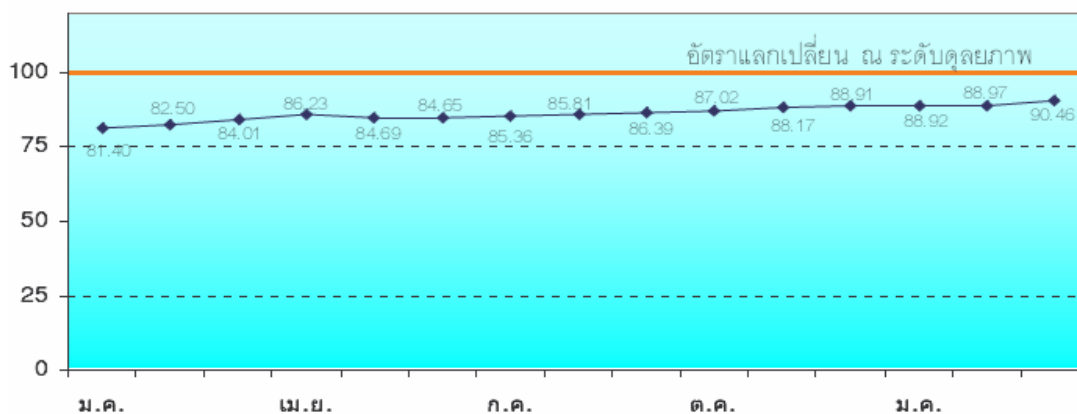
1. การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกในหมวดสินค้า ทั้ง 3 หมวด ดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญ โดยอุตสาหกรรมรถยนต์จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินบาทมากที่สุด และอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินบาทน้อยที่สุด

2. สินค้าแต่ละหมวดมีการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพด้วยระยะเวลาที่ต่างกัน จากการศึกษาพบว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าในหมวดอุตสาหกรรมรถยนต์ปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพได้เร็วที่สุด รองมาเป็นสินค้าส่งออกในหมวดอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้าขณะที่สินค้าหมวดอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะได้ช้าที่สุด

6.3 ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีผลต่อการแข่งขันของสินค้าทั้ง 3

หมวด

จากการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง)ซึ่งเป็นเครื่องมือชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านราคาในตลาดส่งออก เทียบกับประเทศคู่แข่งพบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศไทย ยังคงต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง โดย ณ ปี 2550 ระดับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศไทย อยู่ที่ระดับ 88.92 (ภาพที่ 5) แสดงว่าประเทศไทยยังคงมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการแข่งขันด้านราคาเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง

ภาพที่ 5 อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศไทย

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

ตารางที่ 13 อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศคู่แข่งทางการค้า

ประเทศคู่แข่งทางการค้า	อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ณ ปี 2549
สหรัฐอเมริกา	105.6
ญี่ปุ่น	102.8
จีน	142.6
อินเดีย	123.7
อินโดนีเซีย	137.5
มาเลเซีย	90.0
ฮ่องกง	86.3
ไต้หวัน	92.9

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2550)

ข้อค้นพบเพิ่มเติม

1. เหตุผลสนับสนุนที่ทำให้การส่งออกของไทยในปี 2550 ยังคงขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องท่ามกลางสถานการณ์อัตราแลกเปลี่ยนที่มีแนวโน้มแข็งค่าขึ้น ได้แก่

1.1 เศรษฐกิจโลก เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าหลักอย่าง ญี่ปุ่น และกลุ่มในประเทศอาเซียนยังคงขยายตัวสูงกว่าที่ได้คาดการณ์ไว้

1.2 แม้ว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่เดือน มกราคม 2549 แต่ก็ยังคงต่ำกว่าระดับ 100 (ระดับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงอยู่ในดุลยภาพ) แสดงว่าค่าเงินบาทของไทยยังต่ำกว่าระดับดุลยภาพ (Under Value)

1.3 เมื่อพิจารณาอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง)ซึ่งเป็นเครื่องมือชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านราคาในตลาดส่งออก เทียบกับประเทศคู่แข่งพบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศไทย ยังคงต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง (รูปที่ 5.2) แสดงว่าประเทศไทยยังคงมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการแข่งขันด้านราคาเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง โดย ณ ปี 2550 ระดับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศไทย อยู่ที่ระดับ 88.92

2. โครงสร้างสินค้าส่งออกของประเทศไทย ส่วนใหญ่จะอยู่ในสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีในสัดส่วนที่สูง เพราะฉะนั้น หากมีการเปลี่ยนแปลงในความสามารถในการแข่งขันหรือผลกระทบในเชิงลบ อาจส่งผลอย่างรุนแรงต่อรายได้การส่งออกโดยรวมของประเทศได้

3. การแข็งค่าขึ้นของเงินบาท แม้ว่าจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของผู้ประกอบการบ้าง แต่อาจไม่สำคัญเท่าผลกระทบต่อกำไรของอุตสาหกรรม เนื่องจากการแข็งค่าขึ้นของค่าเงินบาทจะทำให้รายได้สินค้าส่งออกในรูปเงินบาทที่ได้รับลดลง ขณะที่ต้นทุนการผลิตสินค้าอาจจะคงที่หรือเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งจะทำให้มีกำไรลดลงหรืออาจจะขาดทุนจนมีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ประกอบการไม่ควรที่จะหวังพึ่งความได้เปรียบจากการอ่อนค่าของค่าเงินบาท แต่ควรเน้นถึงการให้ความสำคัญกับการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และการรักษาคุณภาพสินค้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืน
2. ภาครัฐและภาคเอกชนควรที่จะร่วมมือกันอย่างจริงจังในการปรับปรุงโครงสร้างการส่งออกเพื่อกระจายสินค้าส่งออก และตลาดส่งออกไปยังตลาดที่มีศักยภาพสูง รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรให้กับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการส่งออกอย่างพอเพียง
3. สถาบันการเงินควรให้คำแนะนำและเชิญชวนให้ผู้ประกอบการส่งออกทำประกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อที่จะได้ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อมุ่งสร้างโอกาสในการขยายตลาดสินค้าได้อย่างเต็มที่

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- ณรงค์ชัย จิตินันท์พงศ์. 2545. ผลกระทบของความผันผวนในอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับ
ผลผลิตแบบจำลองภาคการธนาคาร. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
เศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จักรี สกุลบงกช. 2544. ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อราคาส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม
ของไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปวีณา ลีตระกูล. 2549. ผลกระทบจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงต่อระดับ
ผลผลิต. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และ อารี วิบูลย์พงศ์. 2542. การประยุกต์เศรษฐมิติสำหรับเศรษฐศาสตร์
เกษตร. คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฝ่ายวิจัยธุรกิจ บมจ.ธนาคารกรุงไทย. 2549. งานวิจัยภาวะการณ์เงินการธนาคาร (Online).
www.ktb.co.th, 12 กรกฎาคม 2550.
- วิยะดา ส่งเสริม. 2545. ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่มีต่อการส่งออก
สินค้าภาคเกษตรของไทย กรณีศึกษาข้าว ยางพารา และมันสำปะหลัง. วิทยานิพนธ์
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก. 2550. สถิตินำเข้าและส่งออกของ
ประเทศไทย (Online). www.moc.go.th, 10 มิถุนายน 2550.

ภาคผนวก

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

กำหนดให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษามีลักษณะเป็นเส้นตรง ซึ่งสามารถเขียนความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$LNExp_{it} = f(LNREER_t)$ โดยที่ Exp_{it} = มูลค่าการส่งออก ราคาคงที่ของสินค้าหมวดที่ i ($i = 1,2,3$) ณ เวลาที่ t

$REER_t$ = ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง ณ เวลาที่ t และเขียนความสัมพันธ์นี้ในรูปสมการเชิงเส้นตรงทั่วไป ได้ดังนี้

$LNCOMP_t = a_1 + b_1 LNREER_t + e_1$ (1) โดยที่ $LNCOMP_t$ = มูลค่าการส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ ณ ราคาคงที่ (1)

$LNCARS_t = a_2 + b_2 LNREER_t + e_2$ (2) โดยที่ $LHCARS_t$ = มูลค่าการส่งออกรถยนต์และส่วนประกอบ ณ ราคา คงที่ (2)

$LNCIRCUIT_t = a_3 + b_3 LNREER_t + e_3$ (3) โดยที่ $LNCIRCUIT_t$ = มูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้า ณ ราคา คงที่ (3)

โดยที่ $LNCIRCUIT_t$ = มูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้า ณ ราคา คงที่

การทดสอบ Unit root

$$\Delta X_t = \theta X_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta X_{t-1} + \varepsilon_t \quad (4)$$

การทดสอบ Co-integration และ error correction method

$$\Delta \hat{e}_t = \gamma \hat{e}_{t-1} + v_t \quad (5)$$

$$\Delta \hat{e}_t = \gamma \hat{e}_{t-1} + \sum_{i=1}^p \alpha_i \Delta \hat{e}_{t-1} + v_t \quad (6)$$

การทดสอบแนวทางการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ

$$\Delta y_t = a_1 + a_2 \hat{e}_{t-1} + a_3 \Delta x_t + \mu_t \quad (7)$$

การทดสอบ Unit Root ของตัวแปร

	ADF Test statistic	LNREER	LNCAR	LNCOM	LNCIRCUIT
I(0)	Intercept	-1.34	-2.66*	-0.81	-1.62
	Intercept and trend	-1.82	-3.24*	-2.39	-4.27***
	none	0.27	0.43	1.59	1.06
I(1)	Intercept	-3.8***	-5.53***	-5.54***	-6.64***
	Intercept and trend	-4.44***	-5.54***	-5.48***	-6.62***
	none	-3.81***	-5.54***	-5.30***	-6.49***
ระดับนัยสำคัญ		0.01***	0.05**	0.1*	

ผลการศึกษาการร่วมกันไปด้วยกันของข้อมูล

ค่า residual ($\hat{e}_t$) ของตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์การ ทดสอบ Cointegrated ($-2 < r < 0$)	ADF test statistic I(0), none	สรุปผล ความสัมพันธ์ใน ระยะยาวของตัว แปร
$\hat{e}_t$ CAR	-0.96	-4.93***	มี cointegrated
$\hat{e}_t$ COM	-1.25	-5.31***	มี cointegrated
$\hat{e}_t$ CIRCUIT	-1.17	-5.84***	มี cointegrated

แบบจำลอง Co-integration สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกรถยนต์กับ
อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกรถยนต์กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง				
	DLNCAR	=	C	DLNREER
ค่าพารามิเตอร์			0.00	-1.69
ค่า t-stat			0.67	-2.79
P-value			0.50	0.01
R ²	0.31		R ² adjust	0.28
F-stat	0.00		DW.	1.94

แบบจำลอง Co-integration สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกคอมพิวเตอร์
กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกคอมพิวเตอร์กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง				
	DLNCOM	=	C	DLNREER
ค่าพารามิเตอร์			0.01	-1.66
ค่า t-stat			1.53	-2.50
P-value			0.13	0.01
R ²	0.22		R ² adjust	0.202
F-stat	0.00		DW.	2.218

แบบจำลอง Co-integration สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกแผงวงจร
ไฟฟ้ากับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

สมการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้ากับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง			
	DLNCIRCIUT =	C	DLNREER
ค่าพารามิเตอร์		0.01	-2.35
ค่า t-stat		1.46	-3.57
P-value		0.15	0.00
R ²	0.28	R ² adjust	0.25
F-stat	0.00	DW.	2.00

ค่าสัมประสิทธิ์การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ	ค่า P-value
RCAR (-1)	-0.61	0.00
RCOM (-1)	-0.58	0.00
RCIRCUIT (-1)	-0.54	0.00